

SLOVENSKI NAROD.

„Slovenski Narod“ velja:

v Ljubljani na dom dostavljen:
celo leto K 24—
pol leta 12—
četrt leta 6—
na mesec 2—

v upravnistvu prejeman:

celo leto K 22—
pol leta 11—
četrt leta 5-50
na mesec 1-90

Dopisi naj se frankirajo. Rokopisi se ne vračajo.

Uredništvo: Knafljeva ulica št. 5 (v pritličju levo), telefon št. 34.

Izhaja vsak dan zvečer izvenredni nedelje in praznike.

Inserati veljajo: peterostopna peti vrsta za enkrat po 16 vin., za dvakrat po 14 vin., za trikrat ali večkrat po 12 vin. Parte in zahvala vrsta 20 vin. Poslano vrsta 30 vin. Pri večjih insercijah po dogovoru.

Upravnistvu naj se pošiljajo naročnine, reklamacije, inserati l. t. d. to je administrativne stvari.

Posamezna številka velja 10 vinarjev.

Na pismena naročila brez istodobne vpslatve naročnine se ne ozira.

„Narodna tiskarna“ telefon št. 35.

„Slovenski Narod“ velja po pošti:

za Avstro-Ogrsko:
celo leto K 25—
pol leta 13—
četrt leta 6-50
na mesec 2-30

za Nemčijo:

celo leto K 30—
za Ameriko in vse druge dežele:
celo leto K 35—

Vprašanjem glede inseratov se naj priloži za odgovor dopisnica ali znamka. Upravnistvo (spodaj, dvorišče levo), Knafljeva ulica št. 5, telefon št. 35.

Vlada v škripcih.

Kadar govore visoki generali, se ministrski stoli tresejo. Vojaške oblasti po navadi ne kažejo velikega samozatajevanja v svojih zahtevah in se prav malo ozirajo na finančno moč davkoplačevalcev, dočim so civilni ministri prisiljeni prav pošteno razmotrivati denarno stanje države že z ozirom na poslanke, ki so vsled svoje odvisnosti od volilcev primorani varovati ne samo ugleda države v vojaškem, ampak še bolj v davčnem oziru. Po najboljšem kosilu pride vedno najneprijetnejši trenutek, ko je treba plačati — pravijo Francozje.

Vsled nove brambne predloge, katero je sklenil skupni ministrski svet, je vlada prisiljena brambno predlogo spraviti na vsaki način pod krov. Ker je pa potrebna za izpremembo obrambnega zakona dvetretjinska večina po državnem osnovnem zakonu, dočim vlada niti s sigurno navadno večino ne razpolaga, zato bo vlada poskusila svojo srečo na več načinov.

Prva pot, da se reši brambna predloga, katere je za vlado najvažnejša točka njenega programa v bližnji bodočnosti, je poizkus, dobiti dvetretjinsko večino. Da jo dobi, zato je vzela vlada sama v roke vodstvo češko - nemških spravniških pogajanj, računajoč potem na sodelovanje čeških in nemških strank pri brambni predlogi, če se vladi posreči napraviti na Češkem red. Pod tem vidikom dobijo sedanja češko-nemška pogajanja precej drugačno lice, kakor če bi se vršila sama ob sebi; če bi se šlo vladi za rešitev narodnostnega vprašanja v obče, potem bi svojega dela ne omejevala samo na Češko, oziroma na Galicijo, ampak bi skušala tudi v južnih deželah napraviti mir. Ker se pa vladi gre samo za brambni zakon, zato bi bila zadovoljna tudi z začasnim uspehom pogajanj, to pa tem bolj, kolikor bolj je gotovo, da je do trajnega miru med narodnostmi v Avstriji še dolga, dolga pot, katere grof Stürgkh gotovo ne bo premeril.

Ako se ne posreči vladi spraviti brambne predloge pod streho potom češko - nemških spravniških pogajanj, potem se hoče pogajati s posameznimi strankami, katere sploh pridejo v poštev. To je druga pot, katero hoče vlada vbrati. Razume se, da vlada že v naprej računa z dejstvom, da bodo posamezne stranke, katere hočejo ponuditi vladi svojo pomoč in svoje glasove, predložile tudi vladi svoje masne račune. Za stranke, katere se dobro razumejo na zahrbitne dogovore, bo brambna predloga jako dobra molzna krava. Če namreč vlada dobi pri strankah dovolj pomoči, da zvari slučajno dvetretjinsko večino, potem je tudi za finančni zakon ni strah; stranke, ki bodo pripravljene glasovati za vojaške potrebe, bodo legično prisiljene dovoliti tudi sredstva za njihovo uresničenje, in to prilikom hoče vlada porabiti, da saldira čimnem tudi račune posameznih strank in njihovih ambicij.

Mogoče pa je še tretji slučaj, ki se v vladnih krogih tudi pretresa, da stranke ostanejo trde! Potem hoče nastopiti via via trnjevo pot § 14. Da bi vlada sama odstopila, na to ni računa prav nič, ker tudi z odstopom vlade parlamentarne sile ostanejo razvrstene, kakor prej. Nove volitve so prenevarne; velikanski prirastek glasov socialno - demokratičnih strank, na katerega je treba vsesko računati, dokler se državnim uslužbencem ne izpolni najskromnejše želje in dokler trgovina in obrt od dne do dne bolj peša vsled previse obrestne mere, zgoraj ne bi napravil dobrega vtisa, čeprav so vodilni krogi prepričani, da socialno - demokratiški plaz ni narastel vsled prepričanja volilcev, ampak samo vsled nejevolje nad neizpolnjenimi obljubami, ki si hoče dati duška z volitvijo strogo opozicijskih poslancev.

Vlada torej omahuje med ustavo in kršenjem ustave. Za enkrat sicer še stopa po ustavni poti in skuša dobiti potrebno dvetretjinsko večino v zbornici, če bo mogoče. Ker je pa skoraj bolj gotovo, da se dvetretjinska večina ne bo našla, kakor pa, da jo bo mogla vlada z vsem svojim silnim pritiskom vsaj za vojaško pred-

logo dobiti, in drugič: ker vlada sama ne misli nikakor na odstop, dokler nima vojni minister zasigurnanih rekrutov in dreadnoughtov, zato je bolj gotovo računati s § 14., kakor pa z ustavnim življenjem v bližnji dobi.

Če bo parlament zboroval ali ne, je pred vsem odvisno od parlamentarnih strank samih; če bodo češko - nemška pogajanja imela kakšen rezultat, oziroma če bo vlada videla, da ima upanje dogovorno s posameznimi strankami preriniti vojaško predlogo skozi vse opasnosti parlamentarnega življenja, potem bo ostala na ustavni poti; če pa to ne bo mogoče, pa ne pojde vlada, ampak državni zbor.

Nové avanture.

Dunaj, 20. oktobra.

V nedeljo opoldne poteče osem-dnevni rok, ki ga je stavila Avstrija srbski vladi kot najskrajnejši termin, do katerega morajo srbske čete zapustiti ozemlje avtonomne Albanije. Poslovodja avstrijskega poslanstva je izročil belgrajskemu kabinetu verbalno noto, demarša se je torej izvršila na način, ki že na zunaj kaže, da avstrijska zahteva nikakor nima značaja ultimatum, ki se po internacionalnem običaju podaja le v formi pismenega dokumenta.

Akoravno se o avstrijskem ultimatumu ne da govoriti, je vendarle gotovo, da je naša diplomacija krenila na pot, na kateri se da hoditi le naprej in ne več nazaj. Popolnoma sigurno je torej, da bo po brezuspešnem preteku stavljenega termina sledil zadnji diplomatski korak: kratkodobni ultimatum. O tem se ne da dvomiti. Avstrija bi zaigrala zadnjo mrvico svojega evropskega ugleda in zadnji košček svoje internacionalne avtoritete, ako bi se sedaj pokazala nekonsekventno ali nesigurno.

V popolnem spoznanju tega dejstva obstaja evropska javnost z ozirom na eventualne posledice avstrijske demarše vendarle precej hladna. Nikdo ne verjame, ta bi prišlo radi te najnovejše arbanaske afere do

nevarnega konflikta, oziroma do krvavega spopada med Avstrijo in Srbijo. Splošno se sodi — in srbski politični krogi nam to potrjujejo — da se bo Srbija vklonila zahtevi monarhije. Vklonila se bo s protestom in kakor vse kaže z diplomatskim protidarcem, karšnega naši državniki, ki ne vidijo, kakor se zdi, niti na tri korake daleč, gotovo niso nameravali izzvati.

Avstrijska demarša je izliv gole prestižne politike. Po izjavah srbske vlade, ni bilo dvomiti, da je okupirala srbska armada precejšen pas albanskega ozemlja le provizorično, do definitivne ureditve albanskih meja in pa dotlej, dokler ne bodo dane garancije, da se na »svobodnem« albanskem teritoriju ne bodo znova organizirali roparski vpadi na srbsko ozemlje t. j. torej, dokler ne bo zagotovljena nevtiralnost in mednarodnopravna korektnost novoustanovljene države. To srbsko stališče je stvarno neoporečno ter ni niti najmanj naperjeno proti avtoriteti londonskega sklepa evropskih velesil.

Dobrohotna, prijateljska politika napram Srbiji bi bila lahko in brez lastne škode priznala srbske argumente ter upoštevala razmere, pristala na to, da počaka, dokler ne odpadejo vzroki, na katere se Srbija sklicuje. Čim več ji je bilo na tem ležeče, da zapuste srbske čete albansko ozemlje, tem bolj bi se bila trezna politika vrgla na jedro albanskega vprašanja, organizacijo albanske države.

V tej smeri so se gibali tudi naveti ravnotako neposredno interesirane italijanske diplomacije in nemških prijateljev. Toda dunajski diplomati so si postavili druge račune. Videli so ugodno priliko, izvojevati lahke prestižne uspehe: Srbija mora iz Albanije, v tem so si velesile edine, nahajale se v težavnem položaju; ako jo mi sedaj pritisnemo, tedaj ji ne preostane ničesar, kakor ubogati in storiti, kar mi zahtevamo. Na naše povelje se bodo umaknile srbske čete — naša avtoriteta na Balkanu bo zopet vzpostavljena, zaeno pa bo videla Evropa, da imamo tam doli prvo in odločilno besedo. Da je bila ta spekulacija mogoča, že to nam dokazuje, kako malo resno smatrajo dunaj-

ski diplomatski krogi potrebo ožjega zblizanja med obema državama.

Povrh pa je že danes skoraj gotovo, da se bo ta spekulacija ponesrečila. Dosegla bo odpoklicanje srbskih čet, našega prestiza pa nikakor ne bo povečala.

Predvsem je izzvala avstrijska verbalna nota pri evropskih velekinetih uprav neprijetno in mučno razočaranje. Zlasti tripelententa nikakor ne priznava, da sme Avstrija kratkoma nastopiti kot izvrševalateljica evropskih sklepov, ne da bi bila v to pooblaščenca. Albansko vprašanje ni avstrijsko, temveč evropsko vprašanje in velesile si bodo samooblastno postopanje posamezne države kar najodločnejše prepovedale. Tako se čuje iz Pariza, kjer se mudi sedaj tudi ruski zunanji minister Sazonov. Očitania postaja vedno ostrejša in padla je že zopet beseda o večnem vznemirjevalcu evropskega miru. Značilno je pa tudi, kako ostentativno hvali uradni organ nemškega zunanjega ministrstva »Nordd. Allg. Zeitung« treznost in premišljenost srbske vlade, ki da bo s pametnim postopanjem že pravo pogodila.

Postopanje naše diplomacije je nesporno zopet izzvalo stara nasprotstva med trozvezo in tripelentento. Tripelententa se postavi na srbsko stran. Ne sicer tako, da bi tripelententa nasvetovala Srbiji, da se avstrijski zahtevi upre — to bi značilo, izzvati najkriticnejše konflikte — pač pa tako, da ji ponudi svojo diplomatsko pomoč, ko bo Srbija zahtevala od velesil primerne garancije za varnost svojih meja. Dosedaj so čuvale integriteto srbskega ozemlja srbske čete, ako se morajo je umakniti, potem jih mora nadomestiti druga avtoriteta — v danem slučaju so to edine velesile. Tako postaja vprašanje internacionalnega varstva miru in reda v celi Albaniji zopet aktualno in albanska zadeva grozi zdrkniti iz rok Avstrije in Italije. Vse kaže, da pripravlja Srbija ta diplomatski protidarec in da ji bodo pri tem Rusija, Francija in Anglija krepko pomagale.

Rezultate si lahko na prstih izračunamo. Enega pa niti izračunavati ni več treba: najnovejša avan-

LISTEK.

Onkraj črnožoltih mejnikov.*

VI.

Avstrijec živi v prostem času ponajveč v kavarni, Nemec v gostilni, Anglež v klubu, Rus pa na domu, na svojem ali prijateljskem. Potujoč Rus gre v hotel stanovat le, če nima na licu mesta znanecv in prijateljev. Če jih ima, se jim vkvartira na dom, čeprav za več tednov in čeprav morda s celo svojo obilno rodbino. To so posledice patrijarhalne gostoljubnosti, ki je na Ruskem zares še živa in neprisiljena. Prijetno pa za gostitelja gotovo ni, če se mu natepe meni nič, tebi nič, v hišo kup notabene nepovabljenih in dostikrat niti nanznanjenih ljudi. In ruski gostitelj nima le dolžnosti, dati priščlecem prenočišča in hrane; mora jih pošteno gostiti, zabavati, voditi na svoje stroške po zabaviščih. Načelo ruskega gostoljubja je, da gosta ne sme nobena stvar nič veljati. V Peterburgu, kjer so družabni vplivi Evrope dosti močnejši, nego globlje v Rusiji, se bo to že izgubilo in odkritosrčni ljudje priznavajo, da to ni nobena gostoljubnost, temveč nadlego-

vanje. Pri nas gremo ob nedeljah čez popoldne ali za cel dan na kak izlet, morebiti tudi več znanih rodbin skupaj. Na Ruskem pa navadno pade cela kopica znanecv komu v hišo in se da pošteno pogostiti. Tako počeseni gospodar je imel morda ravno namen, dom zapustiti. A ostati mora potem seveda doma in z vso vne-mo skrbeti, da sede došli čimprej za dobro naloženo mizo in se pri jedi in pijaci pošteno maste. Med intimnimi znanji je tako obiskovanje seveda kaj čisto drugega. Ti si ne igrarajo nobenih komedij in si kratke čas ob kozarcu čaja in cigaretah. Rus je ponočnjak; trgovine v Peterburgu so povečjem se le ob devetih zjutraj odprte, ker hodijo ljudje pozno spat. Nekaj povsem navadnega je, da pride ob osmih ali devetih zvečer brez napovedi kaj znanecv na obisk in potem se menijo, malo pijo in sede pozno v noč skupaj. Večkrat, če smo se peljali pred osmimi v bližnji Pavlovsk na koncert in se o polenajstih vrnili, smo našli doma kaj prijateljev, ki so medtem prišli in pričaju čakali na povratek domačih.

Poleti je to čisto razumljivo, saj smo šele okrog polenajstih zvečer dobili čut, da se dela noč; prve dni sem mogel pri oknu še okrog 3/4, na 11 zvečer brez luči čitali drobno tiskane časnike! Še ko smo Rusijo zapuščali, je bil dan daljši, nego pri nas o kresu. Včasih sem se zbudil, ker je stala na robu ravnega horizonta že žarka solnčna obla, a bilo

je šele zjutraj ob treh. Imel sem iz spalnice med drevjem vrta prost razgled tja čez travnike do nebesnega svoda. Popolnoma tema tudi opolnoči ni bilo.

Iz teh življenjskih običajev, ki sem jih navedel, je razumeti, da je v Peterburgu razmeroma malo gostlin in skoro nič kavarn. Eleganti restorani so seveda v hotelih, tako n. pr. v velikem hotelu »Evropa« ob Njevskem, kjer je vrhu strehe steklen salon, ves v perzijskih preprogah, za salonom velika mramornata jedilna dvorana, v kateri svira orkester, poleg salona pa zelo dolg strešni vrt, ves v zelenju in cvetju, z lopami za separirana omizja. Razgled od te centralne točke po Peterburgu okrog je diven, jed in pijača prvovrstna. Lepo hall in luksurjozno obedno dvorano ima tudi novi hotel »Astoria« poleg Isakove cerkve. Ob vstopu v Sadovajo ulico, najdaljših cest eno, tik Njevskega, sem zašel v restorano »pjerrega tovarišestva«, nov eleganten lokal v prvem nadstropju, obstoječ iz velike bele dvorane z zgornjo osvetljavo. Dvorana je bila tedaj čisto polna — ob treh popoldne — in na odru je sviral na balalajke orkester 20 gospodov v fraku. Z glasbenega stališča zaničujem zlasti dva instrumenta popolnoma in jih sovražim: citre in tamburico. Prve so samo za zaljubljenec hčere nemških konduktarjev, da na njih »umirajo«, tamburica pa le za veselice, ki se vrše vsaj 5 km od

sredine ljubljanskega mesta. Balalajka je tamburici čisto podobna in nekoč je že Slavjanskega družba v Ljubljani nanje breknala v splošno nezadovoljstvo. Oni orkester pa, ki sem ga v Peterburgu slišal, me je presenetil. Sviranci so bili zares umetniki in glasba je bila tako zakroženo polna in zvočna — nič ti-stega urganja, kakor na tamburici — kakor bi na same harfe igrali. In sviral so okusne komade, tako da je bil prav prijeten užitek, poslušati to nežno glasbo. V tej gostilni je »zajutrkovalo« skoro samo domače občinstvo; zdelo se mi je, da so večinoma trgovski krogi iz soseske, ki pojdajo potem zopet na delo. V »Evropi« na strehi smo nekoč večerjali; tam je bilo bolj mednarodno hotelsko občinstvo, mnogo Francozov, precej Nemcev in nekaj oficirskih družb z damami. Po tisti crème-juhi in tistem jastogu z majonezo se mi bo tožilo še dolgo, pri nas tudi za dober denar ni dobiti jedi take kakovosti. Zanič niso bili pečeni piščanci; kuretine, katero pozna jo le pečeno, v Peterburgu sploh ne znajo napravljati in je tudi pasma teh živali tam zelo zanikrna, suha, drobna, črno-pernata. Enako je večina sočivja dosti slabeja, nego v Ljubljani; če je domače, je zanikrno, če importiramo z juga, pa ovenelo.

V manj elegantnih krajih je dovolj ljudskih traktirjev in čajev za delavce, ki razkladajo ladje in čolnove na Njevi, Mojki, Fontanki, Je-

katerinskem in Obvodnem kanalu. Taka čajna je lesena kočica in zad okni se vidi bradate moše, ki pijo ob preprostih lesenih mizah čaj in vodko ter jedo bogve kaj. Dostikrat se sliši od tudi harmoniko, ki je postala nekak ruski naroden instrument.

V edini kavarni, ki sem jo na Njevskem nekje v prvem nadstropju iztaknil, sem našel večjo mizo, na kateri je bila vložena pod steklom panorama Prage. Lastnik kavarne je menda dunajski Čeh in tam se je takoj tudi zasidrala »Česka obece«. Kavarna je bila opremljena v onem »scesisckem« slogu, kateri je pred par leti veljal žalibog še za lepega. Ko sem naročil črno kavo (ki ni bila slaba), sem je dobil celo kanglico; da bi mičesar ne »šenkale«, sem izpil menda 4 čaše kave. V tej kavarni sem našel »Lustige Blätter«, »Meggendorfer's Blätter« in druge take stvari, ki jih imajo po avstrijskih kavarnah, »Simplicissimus« je prepovedan. Občinstvo je bilo večinoma nerusko; sedele so pri oknih tudi dame, katere se je s precejšnjo gotovostjo moglo ceniti za prostitutke. Preskušali so v Peterburgu že večkrat udomačiti kavarne po dunajskem vzorcu, a skoro vse so še propadle radi brezbržnosti občinstva in ker so se v njih naselile frajlice nedvomljivega poklica.

Videl sem tudi par peterburških zabavišč. Varijetejev ne manjka; najznamenitejši so Villa Rode, Akvarium, Arkadija, Ljetni buff (Bouffes)

*) Glej št. 207—209, 214—216, 223, 224, 229—231, 235—237 »Slov. Naroda«.

tura naših državnih je pač uničila možnost plodnosti in prijateljskih odnosov med Avstrijo in Srbijo.

Zavijanja in resnice.

Te dni so prinesli graški nemško-narodni listi gorostasne članke o »slovenskem juristu na spodnjejaška sodišča«. Na »informacije« te vrste smo sicer že vajeni iz časa balkanske vojne, ko so nudili ti listi svojim bralcem cele kupe zlaganih brzojavov itd. To pot so pač »leibžurnali« nemških purgerjev zopet grešili na omejenost in lahkovernost nemškutarjev in Nemcev. Članki so pisani v tako zlobnem in netaktnem tonu, da bi lahko s prstom pokazali na tistega funkcionarja v Celju, ki ga je zagrešil v nemškutarski napih-njenosti in omejenosti.

Dejstvo je, da Slovencev v sodni službi radi tega ne marajo, ker so Slovenci in da avanzirajo le tisti Slovenci, ki so stokrat bolj porabni kot Nemci; ako pa Slovenec ne doseže te popolnosti in ostane sicer še vedno izvrsten delavec, ki presega daleko nemškega kolega, pa ne avanzira, ker hočejo iztisniti Slovence iz sodnih uradov. Člankar trdi v »Tagespostu«, da se zahteva od justičnih kandidatov višjo izobrazbo in družabno oliko, pozabi pa pripomniti, da se zahteva to le od Slovencev in sicer v izredni meri. Le pogledite nemškutarske uradnike pri sodiščih, kako malo olikano se gotovi ne le proti slovenskim kolegom — kar je nekaj princip teh »kolegov« —, ampak celo na cesti obnašajo. Njih duševno obzorje je pa tako omejeno, da ti duševni revčki sploh ne poznajo drugega kot graške liste in graško kulturo. O slovenski, francoski, angleški in drugi kulturi ne vedo ti »inteligenti« ničesar, dočim pozna vsak Slovenec natanko slovensko, francosko in tudi drugo kulturo. Ravno nemški uradniki so tako zagrizeni in omejeni, da sploh radi enostranske izobrazbe ne razumejo slovenskih teženj in vidijo v razviku samo provokacijo.

Največjo neumnost pa je izbleknil člankar, ko trdi, da so Slovenci zato tako malo olikani in izobraženi, ker obiskujejo slovenske gimnazije in slovenske univerze; pravi, da pozabijo pri tem na materinščino v taki meri, da se je morajo potem zopet v »kurzih« pri sodišču učiti, da pa ne znajo Slovenci tudi nemščine. To je izrodek švabske gluposti; smešno pa je, ako trdi člankar, da si pridobi mladenič širše obzorje in oliko samo na nemških univerzah. Ali gospodine ne ve, da je ravno med nemškimi burši največ pijancev, pretepačev, moralnih propalic, ali ne ve, da se pretepravajo ravno burši po univerzah in onemogočijo s tem predavanja? Torej človek te vrste, ki sploh ne hodi k predavanjem, ima naenkrat, ko vstopi v sodno službo, široko obzorje in oliko. Ravno s tem je jasno povedano, da se avanzira pri sodišču samo zato, ker je dotični nemškutar.

Res je, da imamo slovenski pravniki malo vaje v rabi slovenskih pravnih izrazov, to pa radi tega, ker nimamo slovenskega vseučilišča, katero baš zato zahtevamo. Ali je čudno, ako nam manjka te vaje, ker nas silijo v švabske šole in uni-

verze! Na eni strani nas gonijo z »nemškimi« univerz, na drugi pa zahtevajo pohanjanje istih. To je zatiranje in šikaniranje slovenskega naroda! Za nemški jezik, ki se med nami itak samo nasilno potom nemških uradnikov vzdržuje, med Slovenci ni mesta! Dajte nam slovenske gimnazije in univerzo in videli boste, da bo nemški jezik med nami zginit, ker se zdaj ravno potom nemških univerz njega vpliv umetno vzdržuje. Mi imamo pravico zahtevati slovenska sodišča, ker naj nas sodijo le Slovenci, Nemcem pa je odprta pot na Gornještajersko in drugam. Že davno so minuli tisti časi, ko je Slovenec samo tlako delal nemškemu gospodarju. Dandanes imamo po zakonu vsi enake pravice; ker nam jih pa justična uprava ne prizna, krši ona zakon!

Zloglasni »kurzi« pri sodiščih so se ustanovili radi tega, da se uče »Nemci« na državne stroške slovensko; da pa cela stvar ne izgleda tako, silijo v iste tudi Slovence, katere poučuje v materinščini nemškutar, ker ve tudi justična uprava, da zna nemškutar slovensčino vendar bolje kot to on sam priznava. Slovenec pa v kurzih zato ne poučuje, ker mu ne privoči uprava tistih par kronic. Ali ni tako, gospod Pitreich in Kocijan? Tudi tu se vidi, da je »zmogzen« samo nemškutar.

Ako je justična uprava pred leti pošiljala Slovence v svrhu daljne izobrazbe na univerze v inozemstvo, nikoli pa ne Nemcev, je tudi to dejstvo, ki kaže, da so Slovenci daleko bolj zmogljivi kot Nemci; to dejstvo pa kaže tudi, da dandanes justična uprava ne pošilja več Slovencev na univerze, kot kedaj preje, ker je sedaj odvisna »zmogzenost« od narodnosti. Gotovih Nemcev pa pač ne morejo pošiljati na univerze v svrhu daljne izobrazbe; k večjemu spadal bi marsikdo izmed njih v kak kabinet, da ga kažejo kot »monstrum«, ki naj sodi Slovincem brez znanja slovensčine.

Izvajanja dr. Hrašovca je pa člankar obrnil na ta način, da je pač »pozabil« povedati, da je dr. Hrašovec pred leti omenil, da se nam na Štajerskem ne godi tako slabo kot v vilajetu Koroško. Ker pa je jela nemška pest tlačiti tudi nas, je naš odpor tem bolj opravičen.

Kratko — članki v graških časopisih so tako glupi, da jih naj justična uprava shrani v svoje arhive kot dokaz za »duševno obzorje nemških sodnikov«.

Zakaj ste tako strahopetni, da ne priznate javno, da nas zatirate?

Shod c. kr. državnih nastavljenec.

Na nedeljskem shodu državnih uradnikov je podal bivši deželni poslanec profesor

Reisner

sledeči referat:

Velecenjeni tovariši!

»Pozno prihajate, ali prišli ste vendar!« Te besede bi bile primeren pozdrav dotičnim državnim uslužbencem, ki zborejo danes po vsi Avstriji. Pozno došli, zato najlepše pozdravljeni vsi c. kr. manifestantje in manifestantkinje!

in Lunapark. Skoro po vseh trajajo predstave celo noč in glavna predstava se začneja šele okrog polnoči. Villa Rode je razpito drag lokal. Vendar nas je teta, ko je izvedela, da bi si radi kaj takega ogledali, tja peljala. Izvedeli smo pa tam, da bo predstava šele polnoči in smo ostali na vrtu le malo časa in jedli sladole. Podjetje ima spredaj lep park z vodometi in cigansko godbo, kakor kako zdravilišče. Pred čednim belim pavilijonom z bronastimi kipi nagih žensk, v katerem je dvorana s odrom, so v parku mize s pletenimi vrtnimi stoli; tropa dostojanstveno livriranih in lakajsko obratih natakarjev skrbi za potrebo. Cela stvar diha luksuz; za mizami je sedelo nekaj elegantnega občinstva, borzijanci, generali, oficirji, prave in ponarejene dame. Nekteri so že o pol deveh-tih zvečer šampanizirali. Pravijo, da stane v sezoni steklenica šampanjca tam do 50 rubljev! Pričakovali smo še nekega povabljenega znanca, ki pa ni prišel. Ker nam ni bilo mogoče do polnoči tam sedeti in na predstavo čakati, smo šli v sosedno »Arkadijo«; a tudi tam se začne predstava šele o polnoči. Ti zabavišči ležita v Novi drevnji, čisto na severu okraj otokov in Njeve. Popeljali smo se torej južno čez mostove preko Kámennege ostrova na Petjérburskij ostrôv, kjer je na Kámennoostrovskem praspjektu zabavišče Akvarium. Velika monumentalna razsvetljena veža, kjer je bla-

gajna, vodi na ogromno dvorišče ali vrt. Takoj za vhomod svira v pavilijonku vojaška godba in po dolgem stebrišču, ki je obraščeno s plezajočimi rastlinami in okrašeno s stotinami električnih luči, se pride na prostor, nad katerim se od ene strani dvorišča na drugo počez razpenja velik železen in steklen obok polen luči, kakor nad uvozom v kolodvor, samo da je na obeh krajih odprt, kakor slavolok. Pod tem obokom stoji občinstvo in gleda na odprti oder, ki je ob levi strani in kjer je od polde-vetih naprej varieté - predstava; kdor noče stati, sede lahko vis - a-vis odru, zad občinstvo, kjer je odprto stopnišče in vestibul k dvorani ter restavracija. V dvorani je po skončanju prve predstave druga, ki se začne o polnoči. Onkraj oboka se dvorišče v obliki parka z vodometom nadaljuje in čisto na koncu je operetno gledališče, za katero se mora posebej plačati precejšnjo vstopnino. Vstop le na vrt in k odprtemu varieté - odru stane le 50 kapjelek in kdor noče ničesar zavžiti in more cel čas stati, se lahko za to vstopnino par ur zabava in okrog prome-nira. Občinstvo je tako, kakor drugje na takih krajih: Mnogo moških, malo dam, recej prostitutk. Kakor povsodi na Ruskem, se tudi tam naj-de mnogo generalov in drugih ofi-cirjev, ki se v polni uniformi neženirano menijo in obedujejo z dvomilij-vim ženstvom. Vendar prihajajo tudi oficirske družbe s povsem finimi da-

Mnogo vas je, ki ste prepustili požitvovalnejšim tovarišem, da so se borili za vaše koristi in pravice, ki ste se le od daleč prajajeno veselili njihovih pričakovanih uspehov, ki ste imeli naivno prepričanje, da je treba državi razkriti našo blestečo mizerijo in že je ona z odprtimi rokami na potu z izdatno pomočjo, da popravi krivice in utrdi omajane stebre svoje, — sami pa niste dovolj podkrep-ljevali naših in svojih zahtev. Prišli ste vsi danes, ko ste končno vendar uvideli, da smo sramotno nalagani, opeharjeni in ogoljufani.

Ni vas privedla danes sem trdo-vratna upornost, ne lahkomišelna nahujskanost, ne razuzdana bojažel-nost, temveč edinole skrajna sila, ker vaša duša ne more prenesti no-benega samozatajevanja več, ker je prišel konec vsakršnih ozirov, ker je odprta samo še ena pot, pot v soli-darno in nerazkisljivo zvezo, ki da-nes širom cele Avstrije podaje mero-dajnim faktorjem svoj resnopremi-šljeni

ultimatum.

Svaka sila do vremena!

Poglejmo v denarne zavode, kreditne zadruge, advokature pisarne, trgovske kontoe, zastopstva zavarovalnic, zasebne šole, različna društva, v civilne godbene kapelle itd., povsod dobimo c. kr. urad-nika in nižjega uslužbenca, ki dela in moleduje tam za skromen stranski zaslužek izven svojih stalnih uradnih ur. Cesarska služba ne nese toliko, da bi družinski oče mogel času pri-merno preživljati svojo družino. Sta-tistiki trdijo, da je danes privatni ka-pital na vzdrževanju državnega uslužbenstva udeležen že s 30%. Dr-žava tega noče videti in zaraditega tudi ne more videti posledic teh ne-normalnih razmer. Čim bolj je dr-žavni uslužbenec izstradan, tem manj je zmogel svoje službe, tem bolj se slabi državna uprava. Čim težje živi uradnik, tem težje pa živi-ta tudi oni obrtnik in trgovec, ki ji-ma je uradnik bil najboljši in najza-nesljivejši odjemalec. S socialnim vprašanjem našega stanu je v trdni zvezi socialno vprašanje več drugih slojev. Če bi prišli trenotki, ko bi se moral uresničiti klic: »Gut und Blut fürs Vaterland«, tedaj bi avstrijski državni uslužbenec na svojo veliko žalost bil le pol patrijota, kajti on bi mogel domovini pokloniti le še svojo kri, imovino so mu vsi pobrali upni-ki. (Pritrjevanje in veselost.) Odveč bi bila vsaka nadalj. beseda o obče-znanem neznosnem gmot. položaju državnega uslužbenstva. Če dan-es vse državno uslužbenstvo ne prosi več, temveč najodločneje in najresneje zahteva takojšnjo rešitev že tako razupite službene pragmati-ke, ne zahteva nič drugega, nego vsaj začasno toliko vsakdanjega kru-ha, da se nasitijo otročiči njihovih rodbin.

V dobi kongresov za najrazli-nejše humanitarne zadeve, v dobi, ki se kar cedi besed kulture in civilizaci-je, ko se država imenuje najvišji n-ravstveni princip, morajo uslužben-ci tega najvišjega n-ravstvenega prin-cipa javno beračiti za svojo hrano, za svojo streho, za svojo obleko. Ne vem, ali je izraz

»kulturni škandal«

dovolj mil za nedolžno kritiko takih razmer, to pa vem, da je vsakemu škandalu enkrat konec.

Da naredimo konec, smo se zbrali tik pred novim zborovanjem avstrijskega parlamenta, želeč, da bi se naši parlamentarci zavedli, kako resno smatramo rešitev naše službe-ne pragmatike kot najnujnejšo ljud-sko zahtevo, ki gre pred vse druge državne potrebe.

Če prihajamo s svojim klicem zopet pred forum najvišje javnosti, hočemo javno pibiti, koliko brezpri-mernega hinavstva se je zadnje dve leti v parlamentu uganjalo z našo službeno pragmatiko. Nočem seči v njeno zgodovino deset in desetletja nazaj, nočem popisovati njenega kri-ževnega pota. Ko je leta 1911. stopila v končno redakcijo kot vladna pred-loga, je bilo vsakomur jasno, da gmotna stran ne more in ne sme biti nikakršna ovira ugodne in pospeše-ne rešitve. Saj vendar izdatki za dr-žavne uslužbence spadajo med red-ne državne potrebe in naša dr-žava je bila doslej še vedno dovolj močna, da je mogla dobiti pokritje tu-di za izvanredne in v milijarde sega-joče izdatke. Kljub temu ni ugodna rešitev mogla priti resno v poštev do decembra leta 1912. Državni uslužbenci občutimo to odločitev tem grenkeje, ker se zavedamo, da je zadevo zavlačevala tedaj edinole vlada in je z zavlačevanjem delala največje dobičke. Ne samo direktnih dobičkov vsled prihrankov zaradi neresene pragmatike, temveč ker je vlada z obljubljanjem pragmatike od meseca do meseca pritiskala na opozicijo v parlamentu in s pragma-tiko izsiljevala rešitev drugih držav-nih potrebščin, osobito vojaških predlog in izvanrednih zahtev. Dr-žavno uslužbenstvo je moralo stradi-ti, da je bilo v rokah vlade velika politična igrača in dragoceno orožje za njeno davčno politiko.

Post tot discrimina rerum je službena pragmatika končno dobila tako obliko, v kakršni bi je v nor-malnih razmerah uradniške organi-zacije nikdar ne mogle sprejeti. To-da v decembru leta 1912. svečano dana obljuba, da bo časovno napre-dovanje stopilo v veljavo nazaj z dnem 1. julija 1912, je bila tista mam-ljiva vaba, ki so nanjo pristale orga-nizacije, četudi s krvavega srcem. Le oziri na bedne tovariše, na nji-hove stradalajoče rodbine in njihove prošnje so odločile korak centralne zveze. Klic po kruhu je bil glasnejši od klica po svobodi! Psi naučis smeš-nih stoj na ta način, da mu ponujaš in odmikaš košček mesa ali sladkorja; ko te je ubogal, mu grizljaj poda-riš in pogladiš ga s pohvalo. Nam so držali visoko kos kruha in učili so nas poklekati; lačni smo ubogali, te-daj so se nam zarezali in skrili tisti kos kruha za drugo pot. (Pritrjevan-je in veselost.) Takrat, ko je urad-ništvo sprejelo besedilo pragmatike, takrat je prišel zloglasni junktim med pragmatiko in finančnim na-črtom.

Prvotna Gautscheva predloga je za službeno pragmatiko zahtevala le stopnjevanje osebnodohodnega davka, totalizaterski davek in davek na penecé pijače. Ti davki bi bili po izreku vlade več kot zadostovali za pokritje tedanje predloge o zvišanih aktivitetnih dokladah in pozneje na enako višino dospelih izdatkov ce-lotne službene pragmatike. Večinske stranke pa so zahtevale razširjenje finančnega načrta in ustvarili so junktim med predlogo o davku na žganje in predlogo o osebnodohod-

ninskem davku. Kakor znano, pa ni-ma davek na žganje prav nič opravi-ti s pokritjem višjih izdatkov za državne uslužbence, ker bi od tega davka tudi vinar ne prišel v državno malho, temveč bi bil ves prepuščen popolni uporabi deželan, ki bi razen tega prejele še posebej 10 milijonov iz doneskov davčne reforme o oseb-nodohodninskem davku.

Decembra 1912. dana obljuba je zaspala do spomladi 1913. Če smo bili prej samo nalagani, smo bili se-daj opeharjeni za pol leta, kajti nova obljuba se je nanašala samo še na veljavnost nazaj od 1. januarja 1913. Minula je spomlad in obljuba se je ponovila v juniju; prišel je Diaman-dov predlog, da se izdatki prevzame v redni proračun. Proračun je bil sprejet, ne pa tudi postavka o službe-ni pragmatiki in obljubili so nam ju-lijsko zasedanje. Ko niso mogli te ob-ljube več držati, so nam obljubili po-sebno zasedanje v septembru, da se reši finančni načrt in z njim službena pragmatika. Ali že v tej obljubi smo bili znova opeharjeni za celih 8 me-secev, kajti veljavnost naj bi segala samo nazaj od 1. septembra.

Danes vemo, da se parlament sestane ta teden, vemo, da bodo v novembru zborovale delegacije, ve-mo pa tudi, da parlamentarni odno-saji niso niti za las boljši od junija — in upravičeno se nam vsiljuje mi-sel, da bomo ogoljufani tudi za leto 1913. in da pragmatike tudi v letu 1914 ne bomo imeli — če bomo še nadalje to koruptno sleparjenje mir-no prenašali. Ravnotako pa je eno gotovo, da je naše potrpežljivosti konec! Poglejte te množice, visoka gospoda, gospodje poslanci, pogledjte njihove resne in odločne obraze in verjemite, da je konec. Sila kola lomi!

Zdaj, ko je odločna resnost pri-vrela na dan, poiščimo krivca! Kdo je kriv? V ustavni državi je pravza-prav samo eden kriv in to je parla-ment. Parlament, ljudsko zastopstvo, je glavni krivec, in manjši sokrivci so vlada in gosposka zbornica. Ljud-ski parlament je zakonodajna kor-poracija. Visoka birokracija, naj že tvori nekakšno vlado ali ne, je samo izvrševalni organ te zakonodajne korporacije. Nikar ne ugovarjate, da v resnici ni tako! Če pri nas to ni res, bi pa moralo biti res in ljudski parlament, ki se poniža, da je brez-močni hlapec kakršnekoli vlade, ka-kršnekoli birokracije, je izgubil, za-igral pravico, da govori v imenu ljudstva. Naloga volilcev je, da od-stranijo tako ljudsko zastopstvo, da pomedejo ta parlament, temeljito in čim prej! Večina današnjega parla-menta zasluži to. Vseh prevar, ki smo jih doživeli v zadnjih dveh letih, je kriva sedanja večina parlamenta in mi stojimo danes tukaj kot toži-telji in sodniki obenem.

V kateri drugi zapadnoevropski državi bi bilo še mogoče, da zahteva vlada novih davkov, če hoče nasititi svoje stradalajoče uslužbence, med-tem ko izdaje brez novih davkov mi-lijone za vojaštvo in se najde ljud-sko zastopstvo, ki take izdatke za-konito odobri, ne da bi istočasno ustreglo potrebam državnih usluž-bencev? (Pritrjevanje.)

Tovariši, ali nismo morebiti tudi mi nekoliko krivi? In veste, kje je naša krivda? V tem tiči naša krivda, da molčimo, da vse mirno prenaša-mo, da z mogočnim glasom ne za-htevamo, da se ta parlament razpu-

narje zapravljajo. Razume se, da je vse silno drago in da goste odirajo, neglede na to, da ima rubelj le kupno silo naše krone in nič več, čeprav je vreden 2 K 54 v. A ljudje imajo tudi dosti denarja in šampanjec teče v potokih. Za kar ne poskrbe natakari-ji, to opravijo glede izpraznovanja denarnic dekleta. No, »Venedig in Wien« v boljših časih ni bil dosti drugačen. Razloček je le ta, da se more držati v Peterburgu cel kup takih podjetij in da je policija, če ne gre za politične stvari ali zločine, ampak samo za »moralo«, bolj kos-mate vesti, nego pri nas.

V Ljetnem buffu sem videl prvo-vrstno opremljeno opereto »Doč dvuh atcôv« (Hči dveh očetov). Skla-datelj je po imenu Madjar, opereta je pa prišla iz Njujorka in spominja v dejanju malo na Dolarsko princeso. Star, obubožan glasbenik z Dunaja, Hellmer, išče po svetu svojo, v otroš-kih letih izgignulo hčerko in jo na-posled najde kot adoptivno hčer am-erikanskega milijardarja. Igralci so bili prav prve vrste, v maski, igri in v petju. Zlasti tenor in primadona sta bila izborna. Oprema skrajno reali-stična, tako bar v kitajskem delu Njujorka in pa salon pri milijardarju. Dobra šarža v tej, sicer glasbeno ne bogvekakoli izvirni opereti je falirani princ Katastrofovič, ki s pomočjo ži-dovskega mešetarja, kateremu je ob-ljubil, da ga napravi za finančnega ministra, išče milijonske neveste, da bi z njeno pomočjo postal albanski

kralj. Seveda se blamira in milijonar-ko dobi čisto priprosto junak. Gledišče je odprto, t. j. pred odrom je le veli-ka streha nad sedeži. Kdor plača le vstopnino v park, more gledati pred-stavo zadaj izza sedežev brezplačno. Tak oder je bil svoj čas tudi v »Ve-nedig in Wien«. V premorih je v par-ku svirala vojnomojnariška godba prvega baltijskega ekipaža. Ruske vojaške godbe so zelo dobre, nič slabše od naših, imajo pa malo dru-gačnega zvočno barvo, ker nimajo nič lesenih pihal. Igrajo pa kljubu temu mehko, le nekatere stvari, na pr. valčke, za naš okus prehitro.

Po opereti je bila v veliki stekle-ni restavracijski dvorani precej na-vadna varijetelna predstava. Živa duša se ni zmenila za to, kaj se godi na odru in dolgočasne pesmice so se popolnoma izgubile v ropotanju vilic in nožev, trkanju kozarcev in gla-snem pogovoru občinstva. Ko govorim o buffu, sem se spomnil mačk. Pri nas je žalibog še mnogo celo izobraženih ljudi, ki so-vražijo mačke zgolj iz površnosti, češ, da so zavratne, hudobne itd. In vendar ni lepše, snažnejše ter tudi tako dobrohotne živali na svetu, ka-kor je mačka. Seveda mačka ni pes; pes je suženjske narave; če ga go-spodar brne, mu bo pes še čevljal lizal. Mačka je pa aristokratinja in se ne da tepsti; če se z njo lepo ravna, je dobra, poslušna družica, vrhtega gentlemanlike snažna žival in ena največjih humoristinj. Le tepec more od živali, ki ima čisto svojo posebno

sti! Dokler prenašamo parlament, ki po svoji večini izrablja našo revščino in izkorišča naše stradanje v saniranje finančnih kalamitet posameznih dežel, ne zaslužimo nič drugega.

Očitek, da hočemo ubiti parlamentarizem, pa odločno zavračamo. Ravno državni uslužbenci, ki dobro poznamo težko pezo moči in birokratizma, smo poklicani, da varujemo to, kar so naši pradedi s svojo krvjo priborili. Mi vemo prav dobro, da je dobro ljudsko zastopstvo najmočnejša protiutež proti vsemočnosti birokracije. Ne parlamentarizem, temveč sedanjo večino parlamenta, ki ne zasluži imena ljudskega zastopstva, obtožujemo danes.

Se je čas! Se popravijo lahko svojo krivdo! Zberojte naj le ves svoj pogum, da pošteno služijo ljudstvu, ki jih je izvolilo.

Mi zahtevamo danes od njih, da povedo 21. oktobra vladi, da je rešitev naše službene pragmatike najnujnejša ljudska in s tem državna potreba, da pred njeno rešitvijo ne more biti in ne sme biti rešena nobena druga nova predloga.

Imamo sotrpina, ljudskega učitelja. O njegovem boju za kruh govoriti, bilo bi ponavljati vse slikanje siromaštva državnega uradnika. Zadržite naj, da bi marsikak revež učitelj rad menjal s šolskim slugo. Njim se obeta malenkostni poboljšek s sprejetjem malega finančnega načrta, ker se imajo deželni odkazani milijoni porabili v regulaciji učiteljskih plač. S ključem po svoji službeni pragmatiki združujemo ključ po rešitvi malega finančnega načrta, po odpuščanju ljudskošolskemu učitelstvu.

Ultimatum je dan! Ali naj še malo poročamo z orožjem, da bo ultimatum dobil potreben respekt? — Visoka gospoda, pogledite nas! Tisti stari recept »divide et impera«, ki ste po njem delavca ločili od uradnika, oficijanta od sluga itd., spravite za kaknega drugega bolnika. Vsi stojimo drug za drugega, ker nas je združilo skupno stradanje, ker za lakoto, in naj jo ima učen gospod ali okorni delavec, je pač eno samo skupno zdravilo, in to je kruh. Preberite recept Marxa, ki je zaklical stradalajočim masam: »Proletarci vseh dežel, združite se! Ničesar nimate izgubiti, nego svoje verige, pridobiti pa imate ves svet!«

Poglejte danes po tem receptu zbrane te mase c. kr. proletarcev in proletark, kako zmogovito zro naprej! Vzdrani se parlament in ti visoka vlada, odpi oči!

(Dolgotrajno viharno odobravanje in pritrdjevanje.)

Dogodki na Balkanu.

Avstrijski ultimatum Srbiji.

Srbija se bo, kakor je razvidno iz vseh tozadevnih brzojav, uklonila avstrijskemu ultimatumu. To je pač popolnoma naravno ne samo z ozirom na to, da je srbska vojska že toliko pretrpela tekom zadnjih vojen maršev tudi ker potrebuje Srbija miru, da se loti del v prospeh naroda in dežele.

Strašno čudno pa se sliši vest z Dunaja, ki razkriva mnenje merodajnih dunajskih krogov, zakaj bo končno Srbija odnehala in se uklonila zahtevam Avstro - Ogrske. Poročilo

namreč naglašja tri vzroke za to popuščanje, in sicer:

1. neugodni vojaški položaj, 2. s strani Bolgarske Srbije grozečo vojno nevarnost in

3. resne opomine Rusije. Kar se tiče neugodnega vojaškega položaja, dostavlja poročilo, da ima Srbija 60.000 mož v Albaniji. Tudi so vojaške enote vsled nujnih operacij v Albaniji močno premešane. Vsled tega bi mogla Srbija je z velikimi težavami poslati svojo vojsko na avstrijsko mejo. Tudi je Srbija izgubila mnogo mož in mnogo materiala v bojih z Arnavti. Vojska in ljudstvo žele končno miru.

Bolgarska ima koncentriranih v okolici Sofije 70.000 mož pod pretezo, da hoče zasesti Trakijo. Zasedenje teh pokrajin pa je Bolgarska za enkrat odložila.

Kakor je dejstvo razveseljivo, da ne bo prišlo do vojne med Avstro - Ogrsko in Srbijo, tako je na drugi strani to dunajsko poročilo dokaz, da je samozavest naših vodilnih krogov močno omajana in padla že tako globoko, da si upajo od zaničevane Srbije doseči kar zahtevajo, samo če ima Srbija opraviti obenem tudi z Albanijo in Bolgarsko. Srbija je to bojazen pač upravičena, saj je edina država na Balkanu, ki ni doživela v vseh teh strahovitih vojnah niti enega poraza, saj je tudi ona sama dokazala, da more zmogovito celo nad veliko premočjo in nad prej vedno zmogovito vojsko. Dragoceno je to priznanje, ker je s tem Srbija postala odločilen faktor na Balkanu.

Ali je morda sodelovalo pri tej kalkulaciji spoznanje lastne slabosti? Slišali smo, da je pol milijona novincev in rezervistov dalo »slovo« naših držav in se odpravilo preko velike luže. To je hudo oslavljenje armade, ki postane lahko usodepolno v slučaju, da se zopet zbero obliki okrog Karpatov in ob Donavi. Edina možnost obvarovati se pred kako novo blamažo, ki bi imela lahko za posledico izgubo vse avtoritete, je bila torej ta, da je pokazala naša diplomacija pest v trenutku, ko je bila Srbija najmanj pripravljena. Obenem pa se nam vsiljuje z neodvračljivo gotovostjo tudi misel, da smo doživeli novo nesmrtno blamažo naše diplomacije, če tudi se skriva še za kulisami. Albanski napadi na Srbijo se zde inscenirani samo zato, da bi se rodili novi zapletljivi. Bolgarska mobilizacija pod pretezo, da hoče zasesti Trakijo, obenem turška grožnja, da udari preko Trakije na Kavalo in Solun, vse to se zdi kakor posamezni členi verige, ki so hoteli v njo vkovati Srbijo. Res se je zdelo izprva, da gre v prvi vrsti za koristi Turčije in Bolgarske, vedno se ponavljajoče vesti o bolgarsko - avstrijski pogodbi pa so prihajale vedno bolj verjetne. Vse je bilo lepo pripravljeno, srbska vojska daleč od avstrijskih mej, napetost med Srbijo in Bolgarsko na vrhuncu, to je bil ugoden trenutek prijati Srbijo od vseh strani. Sedaj pa je prišel moment, ki je izprevel vse naklepe. Naša vojska se je izkazala za oslABLJENO in namesto, da bi naša diplomacija zahtevala, kakor je brez dvoma nameravala, od Srbije neizvedljivo in ji naložila novo ponižanje, se je morala zadovoljiti s primeroma dolgim rokom osem dni. In Srbija se bo uklonila.

prav kmečka baharija. Ker pa je dosti kočijažev, ki se tudi ob najhujšem pitanju nečjejo odebiliti, jih odenejo z umetno debelostjo. V dopetni zeleni ali višnjevi plašč jim všijejo blazine in tak možakar sedi na kozlu, trebušast in širok (zlasti zadaj), kakor debela branjevka, rdeč od vodke in vročine, kakor kuhan rak, in se skoro ne more ganiti v svojem pernatem ali zimnatem oklopu. Človek se tem dostojanstvenim karikaturam kar ne more nasmejati.

Lepih jahalnih konj sem videl v Krasnem sjele. Tam je, kakor znano, veliko vojaško taborišče, kakor pri nas Brucker Lager. Tudi je tam manjši carski grad in veliko vojaško dirkališče. V Anji Karénini podaja Ljov Nikolajevič Tolstoj krasno sliko armadnih dirk carske konjenice. Tudi jaz sem se podal v Krasnoje in si ogledal »skački« (concours hippique) gardne kavalarije. Krasnoje sjele leži v južnovzhodni smeri od Peterburga in se pelje z železnico tja nad dobro uro. Kraj je tam malo valovit in svet se čisto polagoma pošev dviga, tako da se tam čutiš, če gledaš naokrog, kakor bi bil na griču. Bil je popolnoma jasen, a rezko hladen dan. Pridružila se mi je miss Mac Pherson, zelo muzikalna in ljubezniva angleška dama, ki se v Peterburgu in okolici in v ondntnih razmerah izvrstno izpoznavna in ki je zanimiva zato, ker je bila osebnost znanca Pjotra Iljiča Čajkovskega, velikega slovanskega skladatelja.

Izstopila sva na mali leseni postajici »Skački« par minut hoje

Če pa pogledamo samo malo v bodočnost, moramo poznati vso puhlost teh zadnjih korakov. Srbija bi bila storila isto, kar bo storila pod pritiskom avstrijske diplomacije, če tudi ne v enem tednu, pa morda v enem mesecu. To je Srbija obljubila velesilam. Da pa je avstrijska diplomacija nastopila tako neprijateljsko proti Srbiji, gotovo monarhiji ne bo koristilo in Srbija ni država, ki bi ne mogla občutno »škodovati« razvoju Avstrije tudi če nastopa popolnoma korektno. Obenem pa je zaigrala Avstrija tudi zadnje ostanke simpatije v celi Evropi. To spoznamo zlasti iz francoskih in angleških poročil. Ravatelj francoskega političnega oddelka je celo popolnoma odkrito izjavil, da francoska vlada ne verjame avstrijskim argumentom. Rusija igra zopet svojo zelo dvomljivo vlogo, energično pa je nastopila Angleška in »Daily Telegraph« dostavlja: Položaj je podoben, kakor glede Skadra. Ali ostane Avstro - Ogrska v stiku z ostalimi velesilami ali pa velesilam ne preostane drugega, kakor da se odločijo popolnoma zavreči vse sklepe glede Albanije, odpočikati vse svoje zastopnike v raznih komisijah in pustiti aferi svoj lastni tek.

Iz Rima in z Dunaja prihajajo sedaj poročila, da se bo Srbija uklonila avstrijskim zahtevam. Srbija bo potegnila svoje čete iz pokrajin v Ljumi in bo dobila jamstvo, da Albanci ne bodo nadalje sovražno nastopali proti Srbiji. Tako pravi brzojavka iz Rima. Z Dunaja pa poročajo, da je generalni tajnik v srbskem zunanjem ministertvu, Stefanović izjavil avstrijskemu zastopniku, da je vlada s hlenila izdati na srbske čete v albanskih pokrajinah povelje, da naj zapuste zasedene pokrajine. Srbske čete bodo tekom osmih dni zapustile albansko ozemlje. Italija in Nemčija s tem ultimatomom nočeta imeti ničesar opraviti.

In to si šteje naša diplomacija v veliko zaslugo za ohranitev evropskega miru. Zalostne lovoriče.

Blaznost ali izdajstvo.

(Dopis.)

V Sofiji, 19. oktobra.

V ospredju vse javne diskusije je še vedno vprašanje, kdo je kriv katastrofe, ki je zadela Bolgarijo. O tem vprašanju razpravljajo vsi listi in vsak list razkrije kako novo podrobnost tako, da postaja stvar vsak dan jasnejša in da se vedno določneje vidijo konture tistih oseb, ki s svojim zakulisnim delom pripravljale katastrofo, ki je meseca julija z elementarno silo zadela nesrečno Bolgarsko.

Naravnost imenitne članke priobčuje v tem oziru glasilo narodne stranke »Mir«. Že zadnjič sem citiral »Mirov« članek, v katerem se je dokazalo, da je izdal povelje za splošni napad na grško in bolgarsko armado dne 29. junija vrhovni poveljnik general Savov.

Danes hočem podati v glavnih potezih istotako zanimiv članek, naslovljen »Blaznost ali izdajstvo«, ki ga je v »Miru« priobčil bivši poslanec narodnega sobranja dr. Boris Vazov.

navkreber, pa smo bili pri dirkališču. Onkraj dirkališke planote ob robu gozdiča so se blestale dolge vrste šotorov nekega polka; na vzhodu se je videl oddaljen, dolg gozdnat rob, iz katerega se je lesketala drobna zlata kupola, Carskoje sjele. Proti Peterburgu se navzdol prostirajo široka polja. Iz Carskega se Peterburga nič ne vidi; iz Krasnega pa se je videl prav daleč na severozapadu od tleh dolg pas lahke vijoličaste megle. Tam je bil Peterburg. Tik nad meglo, ki je bila pravzaprav dim, je v sinjem zraku nepremično visela medla zlata točka; ko sem pogledal skozi binokel, sem jo izpoznal za kupolo Isakovce cerkve.

»Skački« niso dirka, slednja se zove »býgi«. Pri skačkih jaha vsak jezdec posebej; pri vseh nastavljenih zaprekah stoje komisije, ki beležijo morebitne napake ter jih z razno barvnimi zastavicami signalizirajo glavni jury, zbrani na balkonu pavilijona pri tribunah. Mislim sem pravzaprav, da bo velik naval občinstva. A miss in jaz sva bila skoro edina plačujoča gledalca; v ostalem so prišle skoro zgolj rodbine gardnih častnikov in nekaj civilnih aristokratov iz prestolice ali sosednjih gradov. Bil je tam del najelegantnejše ruske družbe, mnogo znanih knejžih in grofovskih imen, ki jih dostikrat čitamo med rusko diplomacijo in generaliteto. Par zelo lepih in zelo elegantnih dam. Vsa ta družba se je čutila kakor familija, mnogi so si v sorodu, skoro vse se medsebojno tika in pri-

Dr. Vazov piše: »Narod je vprl oči v fatalni dan 29. junija 1913., ko je bil za hrbtno vlado in z neznanim namenom izvršen državni prevrat. Nobene diverzije ne morejo odtegniti od tega zanimanje bolgarskega naroda, zakaj njegov zdrav razum mu pravi, da je bilo tega dne izvršeno veliko hudodelstvo. Do 29. junija 1913. je narod s ponosom zrl na svojo slavo in se radoval svojih uspehov. Po 29. juniju pa je isti narod uvidel, da je bil zaigran, spravljen v največjo nevarnost in ponižan in da krvavi iz nešteti ran.

Preje je bil narod že pripravljen, da se izmiri z žrtvami, položenimi na oltar domovine v vojni proti Turkom, zakaj te žrtve so bile naravne, potrebne, saj jih je zahtevala domovina.

Novi grobovi, ki jih je izkopal brutalni državni prevrat, pa bodo vedno težili njegovo vest, ker jih ne more ovenčati noben narodni ponos. Solze, ki se bodo prelivale v spomin padlih borcev, ne morejo utešiti prav nikogar. Vsaka prelita solza vsebuje prokletstvo na izvršitelje državnega prevrata.

Popolnoma nepojmljivo je, zakaj se je izvršil državni prevrat. Tu je v sredi ali blaznost ali izdajstvo!

Sredi meseca maja so se pričeli incidenti pri Avgisti. Ministrski predsednik Iv. Gešov je zahteval, da se za vsako ceno preprečijo ti spopadi, ker so bili takšni dogodki v nasprotju s politiko taktatne bolgarske vlade. In zgodilo se je tako, kakor je Gešov zahteval. Povodom onih incidentov je car Ferdinand prejel tri brzojavke: prvo od angleškega kralja, drugo od nemškega cesarja, tretjo pa od ruskega carja. Vsi ti trije vladarji so apelirali na carja Ferdinanda, naj ohrani mir na Balkanu. Kmalu na to je angleški minister zunanjih del sir Edvard Grey izjavil v parlamentu, da riskirajo balkanski zavezništvi, da vse izgube, ako se prično med sabo bojevati! To je bilo simptomatično.

Ko se je poostil spor med nami in Srbijo, je ruski car v svoji brzojavki izjavil, da bo slovanska Rusija glede vojne smatrala za odgovornega onega, ki bo pričel bratomorno borbo. Rusija ni imela z nami slabih namenov. Njeni pomoči se imamo zahvaljevati, da je prvi konflikt z Rumunijo končal samo z izgubo Siliistrije. Nikjer na svetu se niso tako iskreno radovali naših uspehov, kakor v Rusiji. Zavzete Odrina po naši vojski je bil pravcati trijumf za slovansko Rusijo. Vsi se še spominjamo radostnih manifestacij v ruski dumi, ko se je eden izmed poslancev sredi razprave vzpel na govorniško tribuno in zaklical: »Odrin je pade!« Toda čemu vzbujaati te spomine! Rusi so nam dali denar, orožje, patrone, železniške tračnice, obleko in obvalo, sanitarna sredstva in oboje!

Po zaslugi ruskih zdravnikov in ruskih misij je tisoč in tisoč bolnih in ranjenih Bolgarom bilo rešeno življenje. Za vso to moralno in materialno pomoč, ki nam jo je izkazovala Rusija, je pač imela tudi pravico, da nam svetuje, to tem bolj, ker je bila po pogodbi razsodnica med nami in med Srbi.

Informacije, ki so dohajale naši vladi in našemu vladarju, so bile ta-

ke, da je bilo jasno, da Bolgarija lahko propade, ako prične vojno preje, predno so bila izčrpana vsa mirna sredstva.

Naši poslaniki v evropskih prestolnicah so opetovano svarili pred vojno, dokazujoč, da bodo posledice te vojne za Bolgarsko fatalne.

Ruska vlada je dala razumeti, da bo razsodba izrečena soglasno z bolgarsko-srbsko pogodbo in v njenem okviru. Takisto pa tudi ni skrivala, da Bolgarija izgubi vse njene sinupatije in vso njeno podporo, ako prične z vojnimi operacijami. Enako so se glasili tudi nasveti Anglije in Francije.

A ne samo države trojnega sporazuma so zahtevale mirno razrešitev vseh sporov med zavezništvi; naši ministri in car so bili nadalje obveščeni, da je tudi Nemčija dala Rusiji nepopisan list za razrešitev srbsko-bolgarskega vprašanja.

Pod temi pogoji ni mogla Avstrija v nobenem oziru ničesar koristiti. Toda Avstrija je imela velik interes, da pričemo vojno s Srbi, in je delala samo na to, da se vojskujemo!

K vsemu temu pa je treba še pripomniti: Bolgarija je bila ne samo enkrat opozorjena na to, da se izpostavlja, ako prične vojno, nevarnosti, da bo napadena od Rumunije in Turčije, ne da bi se kdo zavzel za njo! Vse to je bilo znano vladi in tudi vladarju...

Zato ni mogoče pojmiti, kako je moglo vrhovno poveljstvo pod temi pogoji pričeti vojno, v čegavem imenu in v čegavem interesu se je nahučevalo brata na brata in s tem uprnostilo veliko Bolgarijo. Tu je po sredi ali blaznost ali pa izdajstvo!

Dr. Vazov navaja res taka dejstva, da mora vsak razsoden človek z njim vred priti do zaključka, da je bolgarsko-srbska bratomorna vojna faktično sad blaznosti ali pa narodnega izdajstva!

Volilci v Ljubljani in na deželi — pozor!

Kdor zasleduje volitve zadnjih časov na Kranjskem, vidi, da so klerikalci zmogovito zlasti, ker so bili veliki mojstri v volilnem gibanju, osobito v agitaciji. Po duhovščini so znali zanesti smisel za pridobivanje glasov tudi v skrajno gorsko vas. Pri tem se niso strašili nobenega truda, zavedajoč se gotovosti, da jim podrobno volilno delo, ako se vrši sistematično, donese zmago za zmago.

Uspeh pri volitvah zavisi dejansko skoro edinole od pametnega, vztrajnega in od skrajnosti pazljivega postopanja skozi cel čas volitev, od dne razpisa pa do trenutka, ko položijo volilce glasovnico pred volilno komisijo. Zlasti sedaj, ko so si klerikalci s sleparskim volilnim redom in s sleparskim volilnim postopanjem prisvojili večino občinskih zastopov, je treba s potrjeno močjo poudarjati, da se je

volilno postopanje že pričelo

in to v trenutku, ko je izšel razpis deželne vlade za nove volitve. Že sedaj se mora sleherni volilec brigati za to, da dobi volilno pravico in stati na braniku, da je ne izgubi. Sestavljajo se namreč že po celi deželi

je bilo to, da je ta elegantna, fevdalna družba med soboj govorila izključno le rusko, nič francoskega, nemškega ali angleškega. Pri nas smo že tako vajeni, da »ta nobel« ljudje govorijo, če ne nemško, pa vsaj kak neslovanski jezik, da se človeku potem kar milo stori, če vidi, da so na svetu tudi socialno najblestečiji krogi, ki govorijo med soboj slovansko. Včasih, če je kaka dama znanejši ji oficirju s tribune zaklicala dvotipno opazko, se mi je skoro zdelo, kakor bi bila slovanska govorila, in še tako prav po ribniško. Čeprav sem bil v tem krogu ljudi popolnoma tuji element, mi vendar ni bilo v bližini te ekskluzivne družbe mučno ali neprijetno. Oficirji so nam na naša vprašanja dajali zelo ljubeznjivo pojasnila, v paviljonu nam je huzarski nadporočnik dal program, dasi program niso bili namenjeni širšemu občinstvu in jih je začelo že zmanjkovati.

Nisem šel toliko radi konj na to tekmo, nego radi ljudi in milijela. Zdelo se mi je, kakor bi doživljal sliko iz ruskega romana. Resnične konjske dirke se v Peterburgu vrše po dva - do trikrat na teden; tekmovalna darila v denarju znašajo vselej kakih 30.000 rubljev. Žalibog pa nisem imel časa, tja priti, ker je kraj precej daleč severno od Peterburga, ob Kolomaggi - šoseji; zove se Udjelnaja. Rabil bi bil cel dan, če bi bil šel na turf.

Dr. M. Zariš.

(Sledi VII. članek).

volilni imeniki,

Ki tvorijo podlago za vse nadaljnje volilno postopanje. Ne moremo zadosti nujno opozarjati slehernega volilca na važnost volilnih imenikov. Le, če se volilci sami brigajo, so volilni imeniki prav sestavljeni, sicer ne. Kdor se zanje ne briga, je lahko iz njih izpuščen. S tem je že izgubil volilno pravico, in naj bi je tudi smel uživati. Kor se ne briga za volilne imenike, je kriv, če dobe z vpisom volilno pravico ljudje, ki jim ta po postavi sicer ne bi šla.

Ne pomagaj nič! Je že prepozno! Tak odgovor dobi sleherni, ki se ne briga za volilne imenike, dokler so razgrnjeni pri županstvu na splošen vpogled. Ko preteče

reklamacijska doba,

ki traja 8 dni, je volilni imenik pravomočen in veljaven, ako ni bilo proti njemu ugovora in naj bi bil še tako krivično sestavljen! Kdor je vpisan, bo volil, kdor ni vpisan, ne bo volil! Umevno je, da je treba ob vladajočih razmerah, ko gre klerikalcem za to, da ohranijo nasilje, za vsako ceno, kaj posebno na prste gledati njihovim ljudem po občinskih uradih, ker se zna pripetiti, da se bodo namenoma izpuščali naši volilci, neopravičeni volilci klerikalcev pa vpisavali. Paziti treba tudi na to, če je ime volilcev pravilno pisano. Z napačnimi imeni in drugimi napačnimi podatki v volilnih imenikih, so klerikalci že marsikoga opeharili in spravili ob glas. Zatorej, volilci, pozor!

Kako reklamirati?

Prihodnje dni bo posebno treba paziti na to, kdaj bo pri županstvu razglašeno, da je volilni imenik na vpogled. Vsak dan treba iti v občinski urad gledat in spraševati, če je že volilni imenik razgrnjen. Le osem dni po tem razglasu se namreč sme reklamirati, to se pravi, zahtevati, da se v volilni imenik še kdo vpiše, ali kdo izbriše. Kdor zamudi ta rok, zamudi vse! Reklamira se ustmeno ali pisмено pri županu. Najbolje je, vlagati reklamacije pri županu pisмено in po pričah. Župan mora ugovor predložiti c. kr. okrajnemu glavarstvu, in sicer tekom treh dni. Zoper odločbo okrajnega glavarstva se lahko pritoži na vlado v treh dneh. Te pritožbe se vlagajo pri c. kr. okrajnem glavarstvu. — (Kdor želi dobiti kaka pojasnila glede reklamacije ali vzorce za nje, naj se obrne na naslov »Centralni volilni odbor v Ljubljani, Wolfova ulica št. 10, I. nadstropje« ali pa na naslov »Kmečka pisarna v Ljubljani.«)

Kdo sme reklamirati?

Reklamirati imajo pravico v splošni skupini tisti, ki imajo v tej skupini in v okraju, kjer se hoče pritožiti, volilno pravico. — V kmetijski skupini se smejo pritožiti tudi le volilci, ki imajo pravico voliti v njej. Ljubljanski volilci ne sme torej reklamirati volilcev v kamniškem ali kakem drugem okraju in tudi obratno ne. Volilci iz splošne skupine ne morejo reklamirati volilcev iz kmetijske skupine ter obratno. Pač pa sme vsak opraviti volilec reklamirati ne le zase, marveč tudi druge.

Štajersko.

Iz Celja. (Poskus patrijotičnega izzivanja.) V petek in soboto so porabili tudi tukajšnji nemški nacionalci stoletnico bitke pri Lipskem za svoje »patrijotične« namene. V petek zvečer je igrala mestna godba po ulicah. Spredaj so nosili fantič lampijone v nemških barvah, zadaj pa je tudi šla jata šolarjev in raznih vajencev, ki je prav slabotno cvilila obligatni »heil«. Impozantni ni bil ta patrijotični nemškonacionalni sprevod in v Sloveniji ni vzbujal prav nobenega strahu pred »nemškim furorjem«. Naši nemškonacionalni prijatelji so se s to demonstracijo grdo blamirali. Nič veliko imponantnejši je bil tudi sobotni sprevod nemških društev po mestu. Z nekaterih hiš so visele tudi frankfurterke. Razobešanje zastav se pri nas v Celju napravi kaj pri. Prosto: z magistrata raznesejo celjski pometalci zastave v hiše, ki so mestna ali hranilnična last — in skoraj polovica nemške hišne posesti je s tem okrašena. Drugi hišni posestniki, ki razobešijo zastave, so pa tudi vsi obešeni pri mestni hranilnici, so torej več ali manj od magistrata odvisni. Tako se kaj naravno razlaga nemško navdušenje tistih, ki na Jabornegovo povelje še smatrajo za potrebno Slovence z zastavami izzivati.

Iz Celja. »Slov. delavsko podporno društvo« je priredilo s svojim pevskim zborom v soboto in nedeljo izlet v Celovec. V soboto zvečer se je vršil v celovškem hotelu »Trabesinger« sestanek celjskih pevcev s celovškimi Slovenci. Zapela se je pod vodstvom g. Zagorčnika marsikate-

ra lepa pesem, rekla se je v pozdrav in odzdrav mnoga navdušena beseda. Iz Celovca so se peljali izletniki ob Vrbskem jezeru v Beljak in od tam čez Področje in Jesenice v Ljubljano. Večina delavcev-pevcev je ob tej priliki prvič videla naš slovenski Korotan in divno našo Gorenjsko. Ena misel, katere se je izrekla na sestanku celjskih izletnikov s celovškimi Slovenci, pa moramo tukaj še posebej omeniti: dolžnost štajerskih in kranjskih društev bi bila prirediti izlete v Celovec, Prevalje, Pliberk, Velikovec, Borovlje in dr. Na ta način dobi slovensko družabno življenje v teh krajih več življenja, nove impulze. S tem se krepijo naše zveze s koroškimi Slovenci. V Celovcu so nam tudi prav odločno povedali, da naj ne smatramo koroških Slovencev le še za nekako plemo, ki ne zasluži drugega kot tistega usmiljenja, kot ga je deležen vsak umirajoč človek. Narobe: po celi deželi se čuti prepoved, začenja se slovensko gibanje po mnogih krajih, kjer ga doslej ni bilo. Koroški Slovenci potrebujejo podpore in vspodbude pri njihovem boju, za katerega imajo veliko poguma, ne rabijo pa nobenega rodoljubnega usmiljenja ali pa pomilovanja. Izlet »Slov. del. podpornega društva« je kar najlepše potekel; posebna zahvala za to pa gre gotovo društvenemu predsedniku g. Založniku.

Shod v Žalcu. Kakor izvemo, je sklical deželni poslanec dr. Kuko-v e c za nedeljo dne 26. oktobra shod v Žalec, na katerem bo poročal o zadnjem zasedanju deželnega zbora, ki je bil v soboto odgojen najbrže do decembra. Na shodu se bo še posebej razpravljalo o novi meščanski šoli v Žalcu in o njenem pomenu za naše kmetijstvo in obrtništvo. Žele-ti je za ta shod prav mnogoštevilne udeležbe iz trgov in sosednjih kmetijskih občin. Vršil se ob 3. popoldne v Roblekov dvorani.

Bralno društvo v Laškem trgu obhaja v nedeljo 20letnico svojega obstanka z večjo slavnostjo v »pivnici § 11.« Sosedna društva so vabljena, da se te slavnosti v nemškutarskem Laškem trgu vsaj po odposlanstvih udeležijo.

Laški trg. Letos praznuje tukajšnje Bralno društvo 20letnico svojega obstanka. Pred 20 leti so se zbrali složni naši rodoljubi, dobro umevajoč kaj pomeni za naš obstoj slovenska knjiga, slovenski časopis, ali kakor je rekel na prvem občnem zboru govornik, domača beseda. Na ostankih nekdanje Čitalnice so nam postavili na trdni podlagi novo torišče narodne probuje, samozvesti in osamosvojenja. Težko je bilo postaviti med narodnimi nasprotniki in še hujše med narodnimi mlačeži svetilnik, ki naj nam kaže pot k lepši bodočnosti. Z veseljem pa lahko gledajo ti naši rodoljubi na njivo svoje-ga delovanja; niso orali zaman ledine, in zrna, ki so jih polagali med razrite brazde, so obrodila sad, ki naj jim bo v plačilo za njihov trud. Koliko množino dobrih knjig je bilo prebranih, koliko je bilo predavani, sestankov, izletov, predstav, veselje in smelo lahko trdimo, da je našlo vse to rodovitna tla. Bili so tudi časi, ko je društvo že omagovalo. Zmanjkalo je delavcev, in še tisti, ki so ostali, so omahovali, zmučeni vsled napornega dela. Toda bila je to le senca, ki nas je hotela zatemetiti in skriti pred solncem, češ, saj jih ni več. Toda z novo vnmemo so začeli delati, zganili so se, podžgani ponosa in popravili so vse zamujeno. Še smo tukaj, še niso izčrpane naše moči, še imamo veselja in volje dovolj, da se rešimo iz valov, ki nam groze, da nas poplavijo. Nočemo biti stebri mostu, ki naj bi šel preko naših glav, preko naše rodne grude do Adrije. 20 let ima društvo za seboj in veselo lahko gleda tudi v bodočnost, ki obeta biti srečnejša. Mi pa, kar nas je, združimo se složno, sežimo si bratsko v roke, pogledimo si v srca, če ga ne obdaja morda še kaka skorja, potem pa se napravimo na njivo kopat in orat, in čez drugih dvajset let bomo želi, kar nas še bo, lepše sadove. Ob priliki dvajsetletnice Bralnega društva se priredi velika veselica s koncertom vojaške godbe c. kr. pešpolka št. 53 iz Zagreba in s sodelovanjem polnoštevilnega moškega in mešanega zbora Celjskega pevskega društva in domačega okteta, s sodelovanjem posavskega slavčka g. Ernesta Vargazona. Že z ozirom na krassen spored koncerta in na ostale točke veselice pričakujemo, da nas bodo tudi tokrat naši sosedje iz Celja, Dola, Hrastnika, Radeč, Trbovelj, Zidanega mosta itd. posetili, ter jih tem potom prav pristrčno vabimo. Podpi-rajte nas v našem delovanju in izpopolnite naše vrste k veličastni manifestaciji laških Slovencev. Natan-čen spored koncerta prijavimo prihodnj

Iz Maribora. Podr. podružnica »Prosvete« priredi v četrtek, dne 23. oktobra ob 8. zvečer v mali dvorani »Narodnega doma« javno predavanje. Predava dr. med. B. Weigl: **Pol leta med srbskimi ranjenci.** — Vstopnina: Sedeži po 20 vin., stojišča prosta. — Če bo udeležba mnogobrojna, se bodo nadaljevala poljudna predavanja iz vseh strok človeškega znanja.

Iz Maribora. Danes, dne 20. oktobra popoldne se vrši kazenska razprava na obtožbo, katero je vložil znani državni poslanec Pišek zoper svojega svaka, kmeta Lobnikarja iz Orehove vasi pri Mariboru. Pišek toži zaradi žaljivih trditve, katere je navedel Lobnik v neki pritožbi o županskem poslovanju poslanca in župana Piška. Lobnik je nastopil dokaz resnice. Vabljenih je 20 prič. Ta pravda je važna osvetitev naših klerikalnih razmer. O izidu bomo poročali.

Iz Ljutomer. V realko se bodo sprejemali učenci v torek dne 4. novembra ob 9. popoldne v šolski sobi realke na Glavnem trgu.

Iz Ljutomer. V neki gostilni na Kamenščaku je spsprnil šnopsar Stančič na mah politrsko steklenico žganja. Za nekaj dni je potem v hujih bolečinah umrl.

Drobne novice. Iz Celja. Včeraj se je na Dunaju poročil državni poslanec dr. Ivan Benkovič z gđc. Ado Mahorčič. — Imenovan je bil kanclist Jožef Moder v Slovenigradu za oficijala. — Prestavljen je poštni oficijal Karl Schneid v Celju na lastno prošnjo v Gradec. — Strahovit požar je divjal v vasi Gaišhorn pri Leobnu na Zg. Štajerskem. Uničil je 17 posestnikom 50 objektov.

Koroško.

Smrti padec kolesarja. Na cesti k Sv. Hemi je padel s kolesa v nedeljo popoldne oskrbnik in knjigovodja Viljama Gortona Julij Kleiss. Mož je padel tako nesrečno, da si je prebil lobanjo in zadobil tudi več notranjih poškodb. Odnegli so ga nezvestnega s ceste domov, kjer je kmalu nato umrl, ne da bi se še kaj zavedel. Kleiss je bil star 48 let in zapuščal vdovo s 4 nepreskrbljenimi otroci.

Nemško prodiranje. Pri občinskih volitvah na Brdu pri Smohorju v Ziljski dolini so zmagali v prvem in drugem razredu nemški naprednjaki, v tretjem pa Slovenci in sicer z 48 glasovi večine. Dosedaj so imeli Nemci samo prvi razred.

Okrađeni čebelarji. V okolici Sv. Andreja so ukradli dosedaj še neznanu tatovi čebelarjem, ki so imeli tam čebele na paši, 6 velikih panjev čebel. Panje so odnesli tatovi v bližnji gozd, kjer so jih razbili in oropali. V gozdu je našla žendarmarija deske od razbitih panjev.

Požar. V soboto ob pol 1. zjutraj se je vnelo gospodarsko poslopje posestnice Terezije Rubländer pri Sv. Agati v celovški okolici. Zgorel je hlev s skednjem in z več manjšimi prizidki. Živino so rešili. Vnemala se je tudi že hiša, katero pa so gasilci in domačini pogasili. Škodo cenijo na 7000 kron, zavarovalnina pa znaša 3400 kron. Kako je nastal ogenj, še ni znano.

Samomor. V nedeljo zjutraj so našli na dvorišču neke hiše v Hoffmannovi ulici v Celovcu ustreljenega 20letnega stavbnega tehnika Karla W. Ustreljen je bil v prsi, poleg njega je ležal revolver, katerega je samomorilec šele pred nekaj dnevi kupil. Vzrok samomora še ni znan.

Primorsko.

Kolesarska dirka. Kolesarsko društvo »Solkan« v Solkanu je prirelo v nedeljo cestno kolesarsko dirko Solkan-Kanal in nazaj. Proga znaša 36 km. Prvi se je vrnil na cilj Srebrnič Al., ki je prevozil progo v eni uri 8 minut.

Nesreča v kamnolomu. V kamnolomu v Repentaboru je padel 28letni Franc Ravbar iz Cola čez 5 m visoko pečino na velik kump kamenja. Obležal je na mestu mrtve.

Uradna zaprisega tržaškega župana dr. Alfonza Valeria se vrši jutri ob 12. opoldne v navzočnosti namestnika princa Hohenlohe.

Pobegli laški slepar. Ravnatelj Artur Mayerjeve tovarne za cement v Tržiču Orestide Esperti, je vnovčel v imenu tovarne računov za 1000 kron in je pobegnil nato v Italijo. Doma je v Parii. Pred odhodom je povedal svoji ženi, da gre v Italijo iskat drugo službo. Odšel je že 7. oktobra. Ker se še ni vrnil, je Mayer ovdal zadevo policiji.

Duhovnik tat in prodajalec poštnih znamk. V trgovini Arturja Schatzmayerja na cesti Nuova v Trstu je ukradel neznan tat za 800 K

različnih znamk. Drugi dan po izvršeni tatvini je našel policijski agent v neki kavarni moža, ki je prodajal od mize do mize poštne znamke. Policijski agent je prodajalca aretirjal in ga odvedel na policijo. Tam je mož priznal tatvino in izpovedal, da je laški duhovnik Natalij Muizza, ki je bil delj časa tudi v Zadru.

Burja. Poleg včeraj omenjene žrtve burje, se je ponesrečilo tekom zadnjih dni še več oseb, ki jih je vrgla burja po tleh, ali pa v morje. Rešilne postaje so imele vedno polno posla. Tudi v pristanišču je napravila burja veliko škode. Pet parnikov ni moglo pripluti v pristanišče, in so se morali zasidrati izven pristani na prostem morju. Mnogo je trpe-la tudi obrežna vožnja. Jadrnico Tereza je vihar na potu iz Škedenja v Tržič skoraj popolnoma razbil. Mostovo jadrnice je rešil obrežni parnik »Tergeste«, last parobrod, družbe v Kopru. Enako je poškodoval vihar še več jadrnic, prekucnil nebroj čolnov, in jih gnal na odprto morje. Obrežni promet in promet v pristanišču sta bila delj časa popolnoma ustavljena.

K avtomobilski nesreči na Furlanskem. Kakor smo poročali, se je ponesrečil dne 9. oktobra pri Verzi tržaški avtomobil, s katerim je peljal veleposestnik Trevisini iz Pirana svojo soprogo iz sanatorija v Vidmu v Trst. Težko ranjeno ženo so prepeljali v hišo lekarnarja Calvisia. — Žena, ki je prestala takrat hudo notranjo bolezen, je dobila težke poškodbe na čelu. Vsled te poškodbe je včeraj umrla. Ostali ponesrečenci so že skoraj popolnoma zdravi z izjemo strežnice, ki je spremljala bolnico. To so prepeljali včeraj v bolnišnico, kjer bo morala ostati delj časa.

Žrtve strela. Na Trilju pri Sinju je udarila strela v hišo posestnika Latinaca. V hiši je bilo 5 oseb. Strela je ubila na mestu 18letnega fanta in mlado gospodinjico, ki se je šele pred dvema mesecema poročila. Ostali trije so težko poškodovani.

Laški protislovanski izgredi v Zadru. Ko so se vračali včeraj pod večer hrvaški Sokoli iz izleta, ki so ga napravili v bližnjo okolico, so jih napadli Italijani. Napad je bil dobro zamišljen, izvrstno osnovan in popolnoma po laškem receptu izvršen. Pri vstopu v mesto je priletela iz nekega okna težka stvar, ki pa k sreči ni zadela Sokolov, marveč nekega stražnika, ki je bil težko ranjen in so ga morali odpeljati domov. Sokoli so hoteli razjarjeni vsled te nesramnosti udreti v dotično hišo, kar jim je pa zabranila policija. Sokoli so se pomirili in so korakali po kratkem presledku zopet mirno naprej. Spremljali so jih ob straneh stražniki in orožniki, ki so s silo zadržavali laške demonstrante, ki so hoteli na vsak način izzvati Sokole k nepremišljenim korakom. V senci sabelj in bajonetov so pokazali res veliko junaštvo. Ker svojega namena niso dosegli samo z nesramnim izzivanjem, so začeli metati na Sokole kamenje. Toda tudi pri tem niso imeli laški junaki sreče. Kamenje je letelo preko glav Sokolov in je padalo na vrste stražnikov in orožnikov. Pri tem je bil zopet en stražnik težko ranjen. Sokoli so ostali mirni in se niso zmenili za psovke in za različne irredentistične klice, ki so prihajali iz vrst laških demonstrantov. Končno so hoteli laški irredentisti zapreti pot hrvaškim Sokolom. Pri tem se je vnel hud boj s stražniki, ki se je končal tako, da so stražniki in orožniki laške demonstrante razgnali in 28 laških kričavev aretirali. Sokoli so se vedli cel čas mirno, častno in dostojno. Ko so se končno razšli, je prišlo v raznih ulicah še do manjših spopadov, katere so provocirali pregnani laški junaki. Ti spopadi so ostali brez resnih posledic, kajti Italijani so se zbalj povsod batiti in policije in so se povsod pravočasno umaknili. Merodajni krogi, med temi tudi treznejši laški krogi, obsojajo ta napad in ga označujejo kot podlo izzivanje, s katerim so dosegli Lahi ravno nasprotno, kar so želeli, in s katerim so osvetlili svojo laško kulturo tako jasno in svitlo, da za njilovo obsodbo ni treba nobenih nadaljnjih argumentov.

Dnevne vesti.

+ Z združenimi močmi. Našli so se v bratski slogi »Grazer Tagblatt«, »Tagespošta« in »Slovenec« in z združenimi močmi denuncirajo vse narodno misleče Slovence, ki o bitki pri Lipskem, torej o sto let starem dogodku trezno sodijo in se nič ne navdušujejo za bitko, iz katere je zrasla pruska prevlada in ponižanje Avstrije. Nagradili so krepke in izdatne denunciacije in da bi kaj zaleglo, mora še uradno poročilo uradnega lista veljati za neresnično. Ta uboga »Laibacherica«! Ta je tudi lagala. Resnica je le to, kar piše »Grazer Tagblatt«, »Tagespošta« in

»Slovenec«. Pa bodi! Če si Nemci in klerikalci že ne morejo drugače pomagati, kakor z denuncijacijami, če je njih javna veljava odvisna le od protekcije, ki si jo pridobe z denuncijacijami, če so že tako na psa prišli, da se morajo z denuncijacijami prilizovati na višjih mestih — potem je to le dobro znamenje za naše razmere. Naprednjaki ne iščejo ne milosti, ne protekcije, nego si hočejo le pridobiti in ohraniti zaupanje naroda. Bodi torej blagoslovljeno v bratski slogi izvrševano denuncijantstvo »Grazer Tagblatt«, »Slovenca« in »Tagespošta« in bodi poslan vsem trem krepke pljunek v obraz.

+ Izseljevanje v Kanado — korupcijski škandal. Če bi bila Avstrija izgubila veliko bitko, bi ne imela take škode, kakor jo je zadela vsled izseljevanja v Kanado. Samo vojaški službi podvrženih moških je izgubila 170.000 mož! Kupčija s človeškim mesom se je kanadskim sleparjem dobro izplačala. Mogoče je bilo to početje pač samo vsled potuhte in podpore, ki so jo kanadski agentje dobivali od različnih podkupljencev, ki imajo ali javne službe ali pa drugačen vpliv na ljudstvo. Na Kranjskem so se kanadski sleparji naravnost sijajno vpeljali, saj jim je deželni glavar priredil imeniten sprejem in je »Slovenec« o tem sprejemu pisal tako navdušeno, kakor da se začne nova doba na Kranjskem. Če kanadska družba vzlic temu ni dosegla posebnih uspehov na Kranjskem, je to pač zaslug »Slovenskega Naroda«, ki je energično in brezobzirno nastopil zoper izseljevanje v Kanado. Kdo ve, kako bi se bile razmere razvile, da ni »Slov. Narod« tako odločno nastopal, kajti duhovniki so bili večinoma zelo vneti za kanadsko družbo in so zabavljali na »Slov. Narod« ter pripovedovali ljudem, naj se nikar ne dajo oplašiti, češ: liberalci odgovarjajo ljudem od Kanade, ker je ta katoliška in ima tam katoliška cerkev veliko veljavo. Koliko ljudi je šlo s Kranjskega potom agenture v Kanado, se bo pač lahko dalo dognati, dosti jih pač ni bilo — koliko se jih je pa čez Švico utihotapilo v Antwerpen in od tam odšlo v katoliško Kanado, to se skoro ne bo moglo izvedeti, nekaj jih je pa najbrž le bilo, kajti izseljevanje je bilo letos izredno mnogoštevilno, brezbriznost uradnih krogov pa tako velika, kakor običajna. — Izseljeniški škandal narasča od dne do dne. Zdaj, ko je cesar zaukazal strogo postopanje, so seveda vsakovrstni faktorji na nogah. Preiskave se vrše na Dunaju in v drugih krajih in kompromitirani so že jako odlični možje, parlamentarci in uradniki, dvorni svetniki in okrajni glavarji. Lepa družba! Velikanski škandal kanadske družbe je tudi naše klerikalce spravil v strah in »Slovenec« hiti opravičiti dr. Kreka, ki je svoj čas priobčil nesramen članek za kanadsko družbo in za izseljevanje v Kanado. »Slovenec« piše tako, kakor da bi se bil dr. Krek samo zato potegnil za kanadsko družbo, ker je mislil, da omeji izkoriščanje izselencev po nemško-angleškem trustu parobrodskih družb. To je seveda larafrari. Zakaj se ni pa dr. Krek prej nikoli oglašil proti nemško-angleškemu trustu? Če mu je bilo res za stvar, zakaj ni prej začel primerne akcije? S takimi zvijačami se dr. Krek ne bo opral. Dejstvo je, da sta dr. Susteršič in dr. Krek napravila kanadski družbi velikansko reklamo. Nečemo izreči nobene obdolžitve, ali to stoji, da je ta vnama dr. Susteršiča in dr. Kreka za kanadsko milijonsko družbo jako sumljiva. Za »Slovenca« je bilo v naprej gotovo, kako stališče mora zavzemati napram kanadski družbi: Če že mora naš človek iti od doma, naj gre v industrijalno delo, kjer res kaj zasluži, od koder pošilja denar domov in se sam največkrat vrne, ne gre pa naj v Kanado, kjer se mora naseliti kot kmetovalec, od koder se nikoli več ne vrne in tudi ne more nič denarja domov poslati. To slovensko stališče pa sta dr. Krek in dr. Susteršič zatajila v prid kanadski družbi in naj reče kdo kar hoče, to je sumljivo. Radovedni smo, če bosta dr. Susteršič in dr. Krek imela pogum v državnem zboru povedati, kako reklamo sta delala za kanadsko družbo in kaka nagibi so ju vodili.

+ Izseljevalna kuga na Kranjskem. Škofov list imenuje delo izseljevalnih agentov na Kranjskem kugo in pozivlja vlado, naj proti vsem tako strogo postopa, kakor proti kanadski družbi. Tudi mi smo za najstrožje postopanje in če ve »Slovenec« za kake slučaje nepravilnega postopanja katerniki agenture, naj jih nemudoma naznani. Brezobzirna strogost je potrebna in bo le koristna. Čisto nepotrebno pa je, da »Slovenec« tako izdaja svojo ljubezen do kanadskih sleparjev!

+ Klerikalni denuncijanti so zopet na poslu, kakor vselej, kadar so pred durmi kake volitve, pri katerih potrebujejo klerikalci — vladne pomoči. To pomoč pa si skušajo zago-

točiti s tem, da se izigravajo kot edine patentirane patrijote, dočim slikajo svoje politične nasprotnike kot državne nevarne elemente in izdajalce, katerim je treba bolje danes kakor jutri v eminentnem državnem interesu seveda zadržati vrh okrog vratu. Te prozorne komedije smo že tako navajeni, da bi se naravnost čudili, ako bi se klerikalni pošteni izneverili tej svoji metodi. Čudili bi se temu tem bolj, ker vemo, da bi klerikalce pri vsakih volitvah vrag vzel pri tisti priči, ko bi jim vlada odtegnila svojo pomoč, podporo in zaščito! Te metode denunciranja so se doslej posluževali, kakor rečeno, proti političnim svojim nasprotnikom, to je proti napredni stranki, ki so jo predstavljali kot veleizdajniško, revolucionarno in anarhistično organizacijo, ki jo je treba z ognjem in železom ugonobiti, izogibali pa so se pri tem, da bi z istim blatom ometali tudi razne naše kulturne institucije. Toda kakor se zdi, so sedaj klerikalci padli že tako nizko, da jim niti kulturne institucije niso več dovolj svete, da bi jih z umazanim namenom ne vlačili v umazani vrtinec vsakdanje politične borbe! Tako je včerajšnji »Slovenec« zagrešil to-le infamijo: »Seve Napoleon je imel sedanje urednike »Dneva«, »Naroda« in dr. Ilesiča, ki je čutil potrebo demonstrirati s tem, da iz hiše »Slovenske Matice« ni izobesil zastave (ker ima menda ta kulturni zavod državno podporo od francoske vlade), nastavljen za svoje maršale in guvernerje...« Vsak pošten Slovenec tega ali onega političnega prepričanja bo pljunil pred to činično infamnostjo, ki jo je v citiranem stavku zagrešilo klerikalno glasilo, debelo pljunil pa bo pred kreturo, ki je bila propadla dovolj, napisati oni stavek, duhovnik dr. Debeve, o tem smo prepričani, ki je pri slavnosti na I. državni gimnaziji tako lepo opisal in orisal pomen Napoleonske dobe za nas Slovence!

»Slovenec« obeta boj proti germanizatorični invaziji. Tako hinarvstvo je že od sile. Kdo je pa omogočil germanizatorično invazijo? Klerikalci in njih drugi kakor klerikalci, ki so prodali vse slovenske interese in izdali najvažnejše narodne koristi, samo da jim je vlada šla na roke pri njihovem pogubnem početju. Zdaj pa ti grobokopi slovenstva obetajo boj proti germanizatorični invaziji!

»Slovensko občevanje pred sodniki. Piše se nam: Gospod urednik! Bral sem nedavno tozadevni članek v vašem listu. Govorilo se je najbolj o odvetnikih. Nisem odvetnik, pa vendar dovolite, da povem svoje mnenje. Odvetniki sami nam ne morejo pomagati. Tudi če bi bili vsi edini in enotno postopali. Stranke same si tudi ne morejo pomagati. Nismo vsi mali in veliki tatovi, ampak imamo pri sodnih opravilih tudi v drugih zadevah, civilnih, bagatelnih, zapuščinskih in čisto brez odvetnika. Nehote človek zgovori v takih slučajih pred nemškutarskim sodnikom nemški, ker bi rad hitro in lahko opravil in ker ve, da je sodnikova oblast velika in z zavlačevanjem lahko mnogo škoduje in napravi drugih sitnosti. Pomagati nam more le javnost in poslanska imuniteta. Le v časniki z vsemi slučaj! In časniki! Ne prizanašajte! Ne recite vedno le: drugokrat več! ali: drugokrat poveč! ali: poveč! ali: poveč! ali: poveč! Kar bi pa bilo tožljivo, a je resnica, to naj dobijo poslanci v roke. Poslanci pa naj ne delajo tako, kakor tisti kunštajski poslanec (Le ven z imenom! Pišek!) ki je vojnemu ministru izdal ime svojega prijatelja-informatorja, ki je bil potem občutno kot obrekovalec kaznovan, ker je — resnico povedal!

»Pons asinorum« in »dolgo-« Meseca oktobra l. 1896. je napisal dr. Janez Evangelist Krek v »Slovenec« pod naslovom: »Pons asinorum« pamflet, s katerim je sramotil in napadal učitelstvo na tako grd način, da se je studilo celo kranjskemu tehanu Antonu Koblarju, ki je o tem pamfletu izrekel svojemu prijatelju to-le sodbo: »Danes sem čital v »Slovenec« ostudni napad na slovensko učitelstvo. Pons asinorum! No, kaj tako nesramnega tudi v židovskih časnikih ne najdem. Bodejte pač vsi učitelji pokazali škofovskim slugam, da zna dolgočasiti tudi krepko brniti nazaj! Solidaren protest vsega učitelstva bi bil na mestu! Koblar je včasih hujskal učitelstvo proti škofovskim slugam, danes pa hujska v »Gorenjcu« škofovske sluga proti učitelstvu. Svet se suče in tehan Koblar tudi. Pa tudi Krek se rad zasuje, tako bolj po fantovski. Vsak po svoje.

»Poštnohranilnični urad neče poznati slovenskih krajevni imenovanj. Tako je neka trdka poslala poštnohranilničnemu uradu na Dunaju pravilno izpolnjen ček, na katerem je bil napisan naslov »Gradec, Lendplatz št. 14.« Poštnohranilnični

urad pa je odklonil izvršitev nakazila, češ, da se »na čeku navedeni kraj ne nahaja v oficijalnih seznamih poštne uradov.« To je že od sile! Gradec je prvotno imenovanje današnjega nemškega Graz, a javni uradi tega nečejo priznati in se izgovarjajo na oficijelne sezname, iz katerih so iz nemškutarske zagrizenosti in da bi storili Slovencem krivico, nalašč izpustili slovensko ime. Kake take spake kakor Gsindeldorff ne izpuste iz nobenega oficijelnega seznama, pač pa so izpustili ime glavnega mesta dvojezične dežele v kateri prebiva skoro pol milijona Slovencev. Taki služaji pričajo najbolje kako besno sovražstvo do Slovencev navdaja izvestne kroge.

»Kmečka pisarna« in volitve na deželi. Vsa pojasnila in navodila glede deželnozbornskih volitev v splošni in kmetijski skupini na deželi daje izključno »Kmečka pisarna« v Ljubljani, na katero naj se volilci z dežele obračajo v vsakem slučaju.

»Iz južnozelezniške službe. Rudolf Jakhel, revident v Ljubljani je imenovan za postajenačelnika v Zalogu. Prestavljeni so: Ivan Arhar, postajenačelnik v Sentrupertu na Kranjskem, kot revident v Beljak, Karl Štefin, rev. in postajenačelnik v Zalogu za postajenačelnika v Sent Peter na Kranjskem in asistenti Viktor Devetak iz Logatca v Trident, Josip Černe iz Hrastrnika v Logatec in Franc Ljupša iz Logatca v Hrastrnik.

»K shodu c. kr. državnih nastavljenecv. Na shodu c. kr. drž. nastavljenecv dne 19. t. m. v »Mestnem domu« so po neljubi zmoti izostale solidarnostne izjave nastopnih strokovnih organizacij: G. Brzoboháty za društvo uradnikov c. kr. tobačne režije, g. Lavrenčič za društvo vojaških certifikatistov, g. Knez za društvo poslovodij in paznikov c. kr. tobačne režije in g. Zorko za podporno in pravovarstveno društvo državnih uradnih slug in poduradnikov.

»Poslednji dnevi Pompejev, velikanski film, ki se predvaja še do četrtka v kinematografu »Ideal« nam predstavlja življenje starih Rimljanov. Vse odgovarja resnici, od oblike nastopajočih oseb do njihovega obnašanja. Kdor hoče spoznati eno najslavnejših dob minulosti, ta si ogleda ta velezanimiv film, kjer bo spoznal lep kos rimske, grške in umirajoče egipčanske kulture. — Predstave se vrše od 3.—5., 5.—7., 7.—9., 9.—11. Cene zvišane, Dostop ima tudi šolska mladina.

»Nezgod. Ko je dne 14. t. m. 19letni delavec Jožef Tomc v skladišču na južnem kolodvoru vozil s samotež vozičkom z žitom napolnjene vreče, sta po nesreči skupaj trčila s tovaršem in ga je vozičkov oje pri tem tako sunilo v prsa, da je dobil take notranje poškodbe, da je moral iskati zdravniške pomoči.

»Izgubil se je na poti iz Uniona skozi Zvezdo proti deželni vladni vseučilišni indeks in potni list za inozemstvo, glaseč se na ime Mihael Čop, in več drugih listin. Ker so izpubljene stvari za vsakogar drugega brez vrednosti, naj jih odda pošteti najditelj proti nagradi v našem uredništvu. — Izgubila je neka delavka v soboto zvečer svilen šerpo od Vodnikovoga trga čez Františkanski most do Gradišča. Dotični, ki jo je našel, se lepo prosi, da bi bil toliko pošten, da bi jo prinesel v upravništvo »Slov. Naroda«.

Razne stvari.

* Napad na škofa. Iz Sankt Johnsa v Novi Fundlandiji poročajo: Predvčerajšnjem je neki Hare med službo božjo napadel škofa Marcha in ga s strelom iz revolverja težko ranil. Hare, ki je najbrže blazen, je bil aretiran.

* Grozna rodbinska drama. Iz Milana poročajo: V Rovato pri Bresciji je umoril 27letni, iz kaznilnice odpuščen kmetovalec Giuseppe Mazzetti svojega lastnega očeta, brata in dve svakinji. Zažgal je hišo ter streljal na bežeče. Kaznovan je bil, ker je umoril svojo nevesto.

* Razredna loterija razprodana. Za 15.000 K je bilo srečk razredne loterije preveč subskribiranih. Avstrija je za to pot napravila dobro kupčijo. Prvo žrebanje se bo vršilo šele prihodnji mesec. Spekulacija se je dobro izplačala. Zdaj se bo pa, vsaj pod roko vršila s srečkami agio-taža.

* Ruska umetniška akademija v Rimu. Kakor poroča »Italia« se pogaja ruska vlada zaradi nakupa vile Aldobrandini v Rimu, v kateri naj se ustanovi akademija lepih umetnosti in zavod za slovansko zgodovino. Ruska vlada je ponudila dvainpol milijona lir, rodbina Aldobrandini pa zahteva štiri milijone lir. O stvari bo odločeval car.

* Sufragetka Pankhurst v Ameriki. Predsednik Zedinjenih držav Wilson je sklenil, da bo sam odločil, ali se ima gospa Pankhurst, ki jo je naseljniška oblast zadržala na otoku Elis Island, pripustiti v Ameriko. Povalil je zato tajnika oddelka za delo in naseljniškega komisarja na posvetovanje.

* Mladí morilci. Iz Sniatyna poročajo: Tu so aretirali 15¹/₂ letnega Vasilja Rawlnka in njegovega 10¹/₂ letnega brata, ker sta umorila 10letnega šolarja Pavla Tanaszczuka. Oba dečka sta šolarja na grozen način zadavila in ga vrgla v reko. Mladí morilca sta tudi na sumu, da sta umorila še dva druga dečka, ki ju pogrešajo že od poleti.

Telefonska in brzojavna poročila.

Ministrska kriza.

Dunaj, 21. oktobra. V parlamentarnih krogih kroži vest, da je stališče vlade od zadnjega dogodka pri spravilih pogajanjih sem omajano. Mogoče je, da se ustanovi prehodni kabinet z baronom Bienenrothom na čelu. Ta kabinet naj potem nadomesti ministrstvo, ki bi dalo garancije za vladno večino. Mogoče pa je, da bo prej razpuščena poslanska zbornica, na kar delajo zlasti krščanski socialci.

Dunaj, 21. oktobra. Vsled afere Canadian Pacific velja stališče trgovskega ministra Schusterja za omajano. Isto velja tudi za sekcijškega načelnika Riedla.

Dunaj, 21. oktobra. Poljska korespondenca beleži vest, da je odstop ministra za Galicijo neizogiben, če bi bil dr. Leo imenovan za trgovskega ministra.

Državni zbor.

Dunaj, 21. oktobra. Mladonemška zveza zahteva od nemškega Nationalverbanda, da ne sme pritrčiti nobeni vladni predlogi predno se ne reši službena pragmatika. Nationalverband zahteva ob enem rešitev lex Kolisko.

Dunaj, 21. oktobra. Poljska ljudska stranka je sklenila najstrožje opozicijske nastopati proti malemu finančnemu načrtu, da prepreči njegovo uzakonitev.

Dunaj, 21. oktobra. Rusini so sklenili s skrajnimi sredstvi boriti se proti vsakemu parlamentarnemu delu.

Dunaj, 21. oktobra. Nemški Nationalverband je sklenil v prvi vrsti zahtevati rešitev finančnega načrta.

Dunaj, 21. oktobra. Danes se je pričelo jesensko zasedanje državne zbornice. Zbornica je zelo dobro obiskana. Med poslanci se vrši živo razgovorjanje glede izgledov te sezi, kateri so precej slabi. Glavni predmet razgovorjanja tvori škandalozna afera Canadian Pacific in dejstvo, da so nekateri člani zbornice s to afero v zvezi.

Točno ob 11. otvori predsednik sejo. Navzoč je cel kabinet v frakih. Predsednik se spominja umrlega poslanca Langa in velikih nesreč parnika »Vultur«, rudniške nesreče v Cardiffu in nesreče nemškega vojaškega zrakoplova L. II. Novoizvoljena poslanca Mataja (kršč. socialc) in Bobrowski (poljski socialist) storiata obljubo. Grof Stürgkh predstavi nato za vodjo finančnega ministrstva imenovanega sekcijškega načelnika Engla in izraža upanje, da se bo finančni minister Zaleski skoraj vrnil zdrav na svoje mesto. Prečitajo se nato razni spisi, med njimi zahteva ljubljanskega sodišča,

da se poslanec dr. Krek izroči.

Predloženih je več predlogov, med njimi vladna predloga o izseljenem zakonu in predloga o podaljšanju veljavnosti zakona glede izvrševanja konzularnega pravosodstva.

Predloženo je nadalje poročilo o vporabi fonda za pospeševanje živinoreje. Od letošnjih 6 milijonov v te svrhe je bilo porabljenih za Kranjsko 132.898 K, za Goriško 40.932 K, za Istro 33.000 K, za Dalmacijo 57.000 K, za Štajersko 37.000 K, za Koroško 121.000 K in za tržaško okolico 1700 K. Večji del vsote za Kranjsko se je porabil za premovanje bikov in telet.

Predložen je nadalje proračun o melioracijskem fondu za leto 1913. Preliminiran je za Kranjsko VII. obrok v znesku 155.000 K za osuševanje Barja in primerni obroki za nadaljevanje regulacij Kamniške Bistrice, Gradašnice, Išce, hudournikov v Vipavski dolini in Sore.

Predložen je naknaden predlog k državnemu proračunu za 1913.

Predložen je kredit 238 milijona za rudokop Brzeszcze.

Došel je sklep gosposke zbornice zaradi reforme kontrole državne dolga, dalje sklep gosposke zbornice o mednarodni konvenciji za uređitev kolizijskih slučajev v zakonskih

zadevah in sklep k reformi kazenskega prava.

Vložnih je bilo nebroj interpelacij, ki se tičejo deloma izseljeniškega škandala ter zahtevajo natančna pojasnila zlasti v koliko so prizadeti tudi poslanci. Vložene so tudi interpelacije zaradi uveljavljanja službene pragmatike državnih nastavljenecv.

Poslanec

dr. Vladimir Ravnihar

je vložil dve interpelaciji in sicer eno zaradi Pitreicha in drugo zaradi prezidave južnega kolodvora v Ljubljani.

Poslanec dr. Mandić je vložil interpelaciji zaradi uvedanja hrvatske porote v Rovinju in zaradi imenovanja hrvatskega jezika zmožnih sodnikov pri tem sodišču.

Zbornica je prešla nato na dnevni red. Začela se je specialna debata o predlogih finančnega načrta in sicer pred vsem o davku avtomobilov.

Rusinski poslanec Levickij izjavlja, da vstrajajo Rusini na strogo odklanjanjem stališču ter zahteva, da se ti predlogi odstavijo z dnevnega reda. Predlog je propadel.

Dunaj, 21. oktobra. Poslanec Stransky je predložil češkimi strankam obširno utemeljen predlog, da naj se postavi kabinet Stürgkh zaradi kršenja ustave pod obtožbo.

Dunaj, 21. oktobra. Danes opoldne se je sestala konferenca načelnikov strank. Ministrski predsednik Stürgkh je predlagal, da naj se cela vrsta predlogov, med njimi tudi izseljeniški zakon, izroče brez prvega branja odsekom. Proti temu so se zavarovali socijalni demokrati, češki agrarci in Rusini. Zlasti so bili proti temu, da bi odkazal odsek izseljeniški zakon brez debate. Konferenca se je bavalja nato z delavnim programom zbornice v najbližjem času.

Dunaj, 21. oktobra. Konferenca načelnikov strank je sklenila izvesti debato o finančnem zakonu v 4 oddelkih. V debato naj se vrine odgovor ministrskega predsednika na interpelacijo čeških strank zaradi uvedbe upravne komisije na Češkem. Češke stranke so namreč izročile namesto obtožbe kabineta Stürgkh, kakor je to predlagal poslanec Stransky, samo obširno interpelacijo.

Dunaj, 21. oktobra. V debati o zakonu glede davka na avtomobile je govoril poslanec Kofler. Poslanec Kalina je zlasti obširno govoril o kršenju ustave na Češkem. Govorila sta nato še poslanca Kraft in Folis.

Dunaj, 21. oktobra. V parlament je prispela danes deputacija državnih uradnikov pod vodstvom predsednika državne uradniške zveze ter konferirala z raznimi poslanci, katerim je izjavila, da vztraja na svoji zahtevi po takojšnjem uveljavljanju službene pragmatike ter opozorila na neizogibne posledice, če bi vlada še nadalje odlagala njeno uveljavljanje. Zadeva je prišla nato tudi v konferenci načelnikov v razgovor. Pri tem je grof Stürgkh podal sledečo izjavo: Vlada vztraja slej kot prej na junktimu med službeno pragmatiko in finančno reformo. Ni to justamentno stališče, temveč sila matematičnega problema. Uveljavljanje pragmatike zahteva 30 milijonov kron, za kar ni pokrita. Dokler ne bo novi finančni zakon sprejet, vlada pod nobenim pogojem ne more uveljaviti službene pragmatike.

Izseljeniške pisarne.

Dunaj, 21. oktobra. Pisarna »Mednarodnega potovalnega urada« za katero je dobil svoj čas koncesijo poslanec Oncul je bila danes uradno zaprta in njen vodja, neki Müller aretiran.

Budimpešta, 21. oktobra. Oblasti so uvedle tudi na Ogrskem pri izseljeniških družbahpreiskavo. Mnogo agentov iz Galicije je zbežalo v ogrske gozdove, kjer se skrivajo. Orožništvo je več agentov že aretiralo.

Štajerski deželni glavar.

Dunaj, 21. oktobra. Cesar je imenoval štajerskega deželnega glavarja grofa Attensa za tajnega svetnika.

Poštni nabiralniki.

Dunaj, 21. oktobra. Glasom odredbe trgovskega ministrstva z dne 18. t. m. se smejo ustanoviti v hotelih, tavnarnah in drugih etablissementih na željo in na stroške interesentov poštni uradi tudi tedaj, če za to ni splošne prometne potrebe.

Češko-nemška sprava.

Praga, 21. oktobra. Na shodu na Vinogradih je poslanec Choc naznanil sledeče pogoje, pod katerimi se udeležijo češki radikali češko-nemških spravilih pogajanj:

1. Prej se mora odstraniti na Češkem absolutizem.

2. Sprava se mora izvršiti od naroda do naroda, v spravo je torej pritegniti tudi Moravsko, Šlezijo in Nižje Avstrijsko.

3. Vlada mora dati garancije, da se ne izvrši oktroi.

Solnograški deželni zbor.

Solnograd, 21. oktobra. Deželni zbor je sprejel naknadni proračun za leto 1913. In proračun za leta 1914. Deželni odbor je bil pooblaščen, da najame viseč dolg v višini nepokrite potrebščine 431.174 K.

Hrvatska.

Dunaj, 21. oktobra. Cesar je sprejel danes v avdienci komisarja barona Skerleca, ki mu je poročal o njegovi akciji za rešitev hrvatske krize.

Portugalske zmešnjave.

Pariz, 21. oktobra. »Agence Havas« prinaša vesti o resnih nemirih na Portugalskem.

Angleške pomorske vaje v Sredozemskem morju.

London, 21. oktobra. Angleška vlada je odredila pomorske vaje v Sredozemskem morju, katerih se udeležijo 43 vojnih ladij. Vaje se prično 8. novembra.

Dogodki na Balkanu.

Avstrija in Srbija.

Dunaj, 21. oktobra. Srbska vlada zavzema sedaj v vprašanju orientacije železnice tako odklanjajoče stališče, da se je moralo celo vprašanje odložiti za nedoločen čas.

Belgrad, 21. oktobra. Poveljnik srbskih čet general Popović je dobil včeraj dopolne povelje, da se umakne v albanskego ozemlja. Srbi imajo v Albaniji 10.000 mož. Umikanje se prične danes. Do sobote bo Albanija izpraznjena. Nato bo del srbske armade demobiliziran. Opozicija v srbski skupščini hoče staviti ostro interpelacijo zaradi albanskih afer.

Dunaj, 21. oktobra. Avstrijski Rdeči križ odpošlje te dni en oddelek v Tiranu.

Belgrad, 21. oktobra. Srbska vlada je sklenila vztrajati pri svoji zahtevi po reviziji albanske meje ter pripravila posebno noto na vesile, da naj dajo te praktične garancije za varnost srbskih mej proti vpadom albanskih tolp.

Cetinje, 21. oktobra. Angleški admiral Burney je obiskal črnogorskega kralja na Cetinju in je bil včeraj pri kralju povabljen. Danes je odpotoval čez Kotor.

Vstaja v Novem Pazaru?

Mostar, 21. oktobra. Iz novopazarskega sandžaka prihajajo vesti, da je med ondnotnimi muslimani opaziti zelo sumljivo gibanje. Zatrjuje se, da je vse mohamedansko prebivalstvo dobro oboroženo (kje je došlo orožje?) in da se namerava upreti srbskim, oziroma črnogorskim oblastem, računajoč pri tem na pomoč iz — Albanije.

Albanska provizorna vlada in Esad paša.

Atene, 21. oktobra. Po vesteh iz Albanije se pripravlja krvava državljanska vojna v pokrajini Skipetarjev, kakor se Arnavti sami zovejo. Esad paša se je odločil, da z vso energijo nastopi proti provizorični vladi v Valoni, ker je prepričan, da ta vlada skrbi samo za svoj žep. Esad paša je zbral okrog sebe močno armado, s katero hoče takoj udariti na Valono, ako provizorna vlada do četrtka ne odstopi in ne izjavi, da se pokori njegovim odredbam. Valona je brez vsake brzojavne zveze, ker je Esad dal porezati vse brzojavne žice, ki vodijo v Valono.

Srbski moratorij.

Belgrad, 21. oktobra. Ker se finliziranje srbskega posojila v Parizu zavlačuje, je bil moratorij na Srbskem podaljšan do konca leta 1913.

Grška in Turčija.

Atene, 21. oktobra. Konferenca turških in grških delegatov povoljno napreduje. Včerajše je konference udeležil tudi Venizelos. Nekateri važne do sedaj še sporne točke so bile rešene. Položaj presojajo optimistično. Turški delegati zagotavljajo, da se bo v najkrajšem času dosegel popoln sporazum, da pa bo ta sporazum samo provizoričen in bo definitiven, ko bo rešeno vprašanje Egejskih otokov. Turčija namerava demobilizirati okrog 100.000 vojakov, okrog 250.000 vojakov pa ostane še pod orožjem.

Albanski roparji.

Bukarešta, 21. oktobra. Oficijozno se dementira vest, da bi bil kralj Karel romunski svetovalec princu Viljemu Wiedu, da naj sprejme albanski prestol. Romunski kralj se ne mra na noben način mešati v to vprašanje.

Sveti sinod.

Carigrad, 21. oktobra. V Sofiji se pripravljajo na sveti sinod eksarhatske cerkve, ki se bo bavil s premeštitvijo eksarhata iz Carigrada v Sofijo in z odstranitvijo shizme v iztočni cerkvi, za kar vlada precejšnjo razpoloženje.

Društvena naznanila.

Sokol I. izreka tem potom prav iskreno zahvalo onemu cenjenemu občinstvu, ki je v tako lepem številu posečalo naša predavanja o VI. vse-sokolskem zletu v Pragi. V celem se je predaval v Mestnem domu udeležilo 2400 oseb. Čisti prebitek znaša 244 K 40 v. Hvala vsem! Na zdar! — Odbor Sokola I.

Pevske župe za Ljubljano in okolico redna skupščina se vrši dne 30. oktobra 1913 ob pol 8. zvečer v restavracijskih prostorih Narodnega doma.

Slov. trg. društvo »Merkur« priredi v nedeljo, 16. novembra v veliki dvorani Nar. doma zabavni večer s petjem, godbo in plesom, nakar gg. člani in prijatelje društva že danes opozarjamo.

Pouk v laščini. Slov. trg. društvo »Merkur« priredi letos brezplačen laški tečaj za člane. Učne ure bodo vsak ponedeljek in četrtek. S poukom se prične v četrtek 23. t. m. ob pol 9. zvečer. Priglasila se lahko še vedno.

Slovenski strelski krožek »Centrum« v Ljubljani naznanja, da se vrši njega prvo streljanje dne 22. t. m. ob 8. zvečer v restavraciji pri »Novem svetu«.

Prosveta.

Slovensko deželno gledališče. Jutri, v sredo popoldne ob 5.55 se pripelje pod osebnim vodstvom g. intendanta, sekcijnega svetnika Vladimira pl. Tresčeca Braniškega in opernega ravnatelja Srečka Albinja, znanega opernega in operetnega skladatelja, osobje hrvatske opere: osem solistov in 56 članov zboru in orkestra ter nekaj tehničnega osobja, skupaj 70 dam in gospodov. Vsi bodo nastanjeni po slovenskih hotelih. V sredo se prične predstava »Trovatora« (Trubadurja) ob 8. zvečer, v četrtek pa že ob pol 8., na kar izrečno opozarjamo. — Prva predstava se vrši v slavnostno razsvetljenem gledališču, ki bo dobro zakurjeno. — Gosp. režiser Ign. Borštnik je imel baš te dni v Zagrebu mnogo posla ter je večkrat igral, zato more priti v Ljubljano šele v nedeljo, 26. t. m., da uredi dramsko vprašanje. Dokler pa dramskega osobja ne izpopolni, se seveda ne more igrati. G. intendant pl. Tresčec je dovolil, da more že pri prvih predstavah sodelovati članica hrvatske drame, ki igra mladostne in ljubimске vloge.

Gostovanje hrvatske opere in Verdijev jubilej. Davna želja Slovencev, da bi slišali najdovršenejšo jugoslovansko opero, stoječo na višini današnje glasbene in pevске umetnosti, se uresniči v sredo in četrtek, 23. in 24. t. m. Operni ensemble kralj. deželnega gledališča zagrebskega priredi v Ljubljani tekmo šestih mesecev najmanj štirindvajset predstav. Repertoire te opere je ogromen ter obsega večino klasičnih in modernih glasbenih dramskih umotvorov.

Od zanosnih ilirskih časov, že od l. 1546., goje Hrvati visoko operno umetnost. Prvo operno dobo svojega hrvatskega gledališča pa računajo šele od 2. novembra 1870, kar od tega dne nadalje so imeli Hrvatje zdržema celih 19 let svojo stalno opero.

V maju l. 1889 so politične razmere pokopale prvo hrvatsko opero, ki je vstala iznova šele na klic nepozabnega intendanta Stjepana pl. Miletičeva, druga hrvatska stalna opera v novem krasnem gledališču je imela le kratko življenje. Dasi je bila na vrhuncu umetnosti, je zanikala že po devetletni dobi, maja l. 1902. Miletič je vodil svojo opero, žal, le štiri leta, njegov naslednik, pl. Hreljanović pa še pet let, a ves čas v duhu in po programu svojega sijajnega in genijalnega prednika.

Od l. 1902 je minilo celih sedem let brez stalne hrvatske opere. Pač je intendant Mandrović priredil tudi nekaj lepih opernih predstav z izbornimi operetnimi in diletantskimi meščanskimi pevskimi silami; tudi intendant Andrija Fijan je poizkušal oživiti opero, toda veliko stalno opero je ustanovil novembra meseca l. 1909. šele intendant Vladimir Tresčec pl. Braniški, hrvatski pesnik in pisatelj, danes sekcijni svetnik kralj. hrvatske vlade.

Ta tretja stalna hrvatska opera je sestavljena le iz slovenskih umetnikov — pevcov in pevke, med katerimi so trije Poljaki in en Čeh, dva Slovenca, vsi ostali pa Hrvati in Hrvatice. Po pl. Tresčecu ustanov-

ljeno opero vodi hrvatski skladatelj Srečko Albini od l. 1909 dalje vztrajno višje in višje. Program pl. Tresčeca se glasi: »Preporod glazbenog ukasa u narodu«, a to kroz odgoj domaćih sila u vlastitoj kući i izvajanjem glazbenih djela u svim njihovim tančinama, tako da slučajne promjene detalja ne pomnte joj nikada cilja, koji jest i biti će: rasplod hrvatskih glazbenih djela u cjelovitome hrvatskome enembleu. («Hrvatska pozornica», br. 5., 26. rujna 1909.) Ta program se izvršuje z največjo doslednostjo in najsijajnejšimi uspehi. Zagrebska opera je — kakor za Miletičevih časov — danes največji ponos in najlepša ljubezen hrvatskega naroda. Pod vodstvom pl. Tresčeca in Albinja je žela ta opera najkrasnejše triume tudi izven Zagreba, v Belemgradu, Sofiji, Sarajevu, Splitu, Zadru in drugod ter se je vračala od povsod z novimi častmi.

Svoje najboljšo nam pošljejo torej Hrvatje, svojo krasno opero; pošljejo nam jo je, ko nam je je najbolj treba, ko smo sami brez opere. Hvaležni jim moramo biti zato dvakratno!

Za 100letni jubilej Verdijevega rojstva nam prinese najprej veliko romantično opero »Trovator«. Gledališki lepak nam kaže, da nastopijo v njej kot nosilci glavnih vlog pevke in pevci prve vrste.

Gospa Milena pl. Sughova je rodom Križevčanka, prava in korenita Hrvatka. Prvo muzikalno naobrazbo je uživala v zagrebskem Glazbenom zavodu; nato je odšla na dunajski konservatorij, kjer je l. 1907 dovršila svoje uke. Takoj je bila angažirana na Stadttheatru v Linzu, kjer je pela Brunhildo v »Walkiri«, Santuzzo v »Cavalleriji«, Berto v »Proroku«, Recho v »Zidovki« i. dr. velike visokodramatske partije z največjim uspehom. Vse kritike v linških časopisih so hvalile njen krasni, mehki in izredno obsežni sopran ter njeno odlično muzikalnost, spojeno z globokim pojmovanjem dramatičnosti. Iz Linca je prišla v Zagreb, kjer poje največje, zlasti wagnerjevske partije sijajno. V Ljubljani nam zapoje vloge grofice »Leonore«.

Gospa Anka dr. Horvatova, soproga poslančeva in odvjetnikova, je Ljubljančanka, je v najlepšem spominu izza njenega triumfalnega gostovanja na našem odru v vlogi »Carmen«. Njen fenomenalni mezzosopran in njena živa igra sta takrat navdušila vsakogar. Baš poslednja številka praškega gledališkega zbornika »Divadla« poroča o najnovejšem velikanskem uspehu gospe Horvatove v vlogi »Carmen« na odru češkega gledališča vinohradskega v Pragi. Zda nam poda vlogo »Azucene«, ki spada med njene največje in najboljše.

Tudi junaški bariton Marko Vušković nam je znan in sicer prav v vlogi grofa Lune. Pel je to vlogo že dvakrat na našem odru, toda od tistihmal je Luno še poglobil in obogatil z novimi detaili. Vušković je rodom z otoka Brača v Dalmaciji. Svoje pevske uke je začel v Zadru, jih nadaljeval v Zagrebu in dovršil na dunajskem konservatoriju. Z veličino in lepoto svojega sijajnega baritona temnega timbra in zaradi impozantne osebe in izrazite igre je bil Vušković takoj predestiniran kot junak Wagnerjevih in vseh veldramatskih oper. Pel je v Monakoveni, Würzburgu, Strassburgu, Berlinu ter v Beyreuthu pri »Festspielu«. Nato je bil par sezon član Narodnega divadla v Pragi in je od l. 1909 dalje član kralj. kazališta v Zagrebu.

Tenor Stanislav Jastržebki je znan Ljubljančanom, ko je kot začetnik deloval na našem odru. Od tistih časov je izredno napredoval ter postal nosilec vseh veldramatskih opernih partij v Zagrebu. Njegov veliki, blesteči tenor se je razvil do svojega viška. Na vseh gostovanjih je bil Jastržebki predmet navdušenja in nedavno je žel v Krakovu največje umetniške uspehe. Po preteku petih let ga bodo slišali peti vlogo »Manrica«. V vlogi »Ferranda« pa nastopi prvič naš rojak, ba-

sist Josip Križaj, zda prvi bas zagrebske opere.

Dne 18. januarja 1895. so peli na našem odru prvič Verdijevega »Trubadurja«. Rajni mojster Josip Noll je bil briljanten pevec vseh laških, predvsem pa Verdijevih partij. Noll nam je prinesel celo vrsto Verdijevih oper, v katerih je nabiral zadnje izvirne svojega umetniškega življenja. Nanj se torej spominjamo, ko se pripravljamo tudi v Ljubljani na proslavo Verdijevega jubileja. »Trubadur«, »Traviata«, »Rigoletto«, »Ernani«, »Pies v maskah«, »Aida« in »Otello« so Verdijeve opere, ki so se pele v Ljubljani od l. 1895. nadalje vedno in vedno; v vseh pa je nastopal Noll kot kralj vseh pevcev — tovarišev.

Malokateri umetnik je doživel toliko žaljenj, poniževanja in razočaranj, kakor Verdi, kdorkoli je hotel dokazati, da stoji na višku modernega okusa, se je zaničljivo namrdnil, kadar je začel Verdijevo glasbo ter zarjeval, da so Verdijeve melodije toli surove in banalne, da mu povzročajo celo fizične bolezni. Kdor je markiral muzikalnega kulturnega človeka, je moral grajati Verdija vsaj tako odločno, kakor grajajo današnji esteti operete Leharjeve ali Straussove. Zlasti Nemci, ki so absolutno prsegali na Wagnerja, so smatrali Verdijevo melodiko za muzikalno kugo. Nečuvna popularnost »Trubadurja«, »Traviate« in »Rigoletta« je zlasti jezila Wagnerjance ter jih izzivala k najhujšim grajam. Toda po premijeri »Aide« in »Requiem« se se tudi nemški esteti začeli izpreobračati, zlasti še, ko so izkušali zavohati nekaj Wagnerjev »vpliv« na Verdijevo glasbo. Opera »Otello« je presenetila vse in navdušila tudi najmoderneje kritike, ko pa je prišel na dan še »Falstaf«, je bil entuziazem odkrit in splošen. Poslej so vsi hvalili Verdijev dramatski talent ter so mu začeli odpustiti celo njegovo blestečo melodioznost. Mlada šola italijanskih veristov je priznavala »Otela« za vzor moderne italijanske opere, ko pa je čudoviti starček umrl, je postal vsepovsod najenjalnejši muzik in dramatik, kar jih je rodila zemlja.

V Ljubljani je bil Verdi vedno priljubljen in njegove opere so ostale na našem odru najpopularnejše. Slovenci ljubimo melodijo in živahno, dramatično vročerkovno glasbo; zato smo ostali Verdiju zvesti, odkar smo spoznali njegovo velikansko umetnost. Nam torej ni treba ničesar preklepati, kakor delajo to danes Nemci, ki so po katastrofah novejših in najnovejših nemške operne produkcije — končno pripadli za nami ter se izpreobrili iz ljutih Savlov v navdušene Pavle.

Kot svež, kulturn, resno napreden narod spoštujemo genije vseh narodov. Zato proslavimo tudi Verdija, ki nam je s svojimi originalno melodičnimi operami pripravil že premnogo najlepših glasbenih užikov! Proslavimo ga tem dostojneje, ker se vzpirajo Verdijev »Trovator« na našem odru s prvovrstnimi umetnicami in umetniki bratskega hrvatskega kazališta. F. G.

Poslano.*)

Juvelir. Cenj. dopisniku »Dneva« pod naslovom »Juvelir« sporočam, da sem glede urarja gosp. Eberla že pred 14 dnevi napravil potrebne korekture. Ker pa še do danes ni rešeno, vprašam slavno oblast, kako in kdaj namerava to urediti.

Spoštovanjem Lud. Černe.
* Za vsebino tega spisa je uredništvo odgovorno le toliko, kolikor določa zakon

Današnji list obsega 8 strani.
Izdajatelj in odgovorni urednik: Valentin Kopitar.
Lastnina in tisk »Narodne tiskarne«.

Ali veliko sedite? Sedežne položke iz nalašč v ta namen pripravljene klobučevine popolnoma zadržijo odrgnenje in ono nevšečno svetlikanje hlač in kril. Prijetno, udobno in zdravo sedenje! Prospekt pošlje na zahtevo: Anton Obreza, tapetnik v Ljubljani, Šelenburgova ulica št. 1. (3578)

Pomot v prehrani naj bi se predvsem varovale ženske ob času poroda. Naj torej v svoj prid uživajo redilni in lahko prebavni »Kufek«, ki povzroči redno prebavo ali sam ali z mlekom, kakaom, buljonom, z juhama ali zelenjadj. Odgovarja tudi najbolj razvajanemu okusu in je v rabi jako cenen.

Fayeve pristne sodenske mineralne pastilje
so izdelujejo iz zdravilnih vrelcev III in XVIII občin kopalništva Soden ob Tannuau in so se že stoletja pri kašlju, hripavosti, bronhialnem katarju izvrstno obnašale.
Ponaredbe zavračajo. Cena K 1.25 za škatlico. Dobiva se povsod.

Odlični učinek Odola
obstoja najbrže v tem, da se Odol pri izmivanju ust takorekoč vsesa v zobe in v ustno sluznico in jih tako impregnira. Razumeti se mora to zelo odlično lastnost tega edinega učinka. Medtem ko druga sredstva za negovanje ust in zobovja samo par sekund med izmivanjem ust učinkujejo, učinkuje Odol še po urah, ko se je zobe snažilo. O trajnem učinku Odola se je napravilo zelo zanimive znanstvene poskuse, ki so enoglasno dokazali, da se ne najde tak nedosegljiv učinek pri nobenem preparatu, ki se ga drugače rabi pri vsakdanjem izmivanju ust in zobovja.

Kdor rabi posledno vsaki dan Odol, izvršuje najboljše negovanje ust in zobov.

Serravallo^{vo} železnato Kina-vino
Higijena razstava na Dunaju 1906: Državno odlikovanje in častni diplom k zlati kolajni.
Povzroča voljo do jedi, okrepla živce, pobojša kri in je rekonvalescentom in molokrvnim zelo priporočeno od zdravniških avtoritet.
Izborni okus. Večkrat odlikovano.
Nad 8000 zdravniških spričeval.
J. SERRAVALLO, c. in kr. dvorni dobavitelj TRST-Sarkovlje. 87

POZOR! POZOR!
Zima se bliža — misliti je treba na peči!
Priporočam cenjenemu občinstvu svojo veliko zalogo peči in štedilnikov v Ljubljani, Marije Terezije cesta 8 (v hiši gostilne pri Kreutzerju).
Naročila se izvršujejo vestno po primernih cenah.
Anton Kovačič
tovarna peči in štedilnikov
na Viču pri Ljubljani.

Meteorološko poročilo.
Višina nad morjem 300-2 Srednji zračni tlak 736 mm

oktober	Čas opazovanja	Stanje barometra v mm	Temperatura v C	Vetrovi	Nebo
20.	2. pop. 9. zv.	739.0 739.8	8.5 3.8	slab jug sl. szah.	jasno megljeno.
21.	7. zj.	740.3	2.4	sl. jug	megla

Srednja včerašnja temperatura 5.0°, norm. 9.7° Padavina v 24 urah 0.0 mm.

Borisa.
Potrtim srcem javljamo sorodnikom, prijateljem in znanecm prežuto vest, da je Vsegačemu dopadlo, poklicati danes, dne 20. t. m. ob 3/4. uri popoldan po kratki, mučni bolezni med svoje krilate naše predobrega in pridnega 9 letnega sinčka, ozir. bratca 3768

Zidani most, 20. oktobra 1913.
Josip Mohorko — Burgica Mohorko
revident juž. žel. starši.
Ciril in Jožek, bratca.

Mesarskega pomočnika sprejme takoj
Fr. Bogataj, mesar v Železnikih, Gorenjsko.

Koncipijent
z dveipolletno prakso, 3596
išče mesta v odvetniški pisarni.
Nastopi 1. nov. 1913. Ponudbe pod šifro »Akademik/3596« na upr. »Sl. Nar.«

! 500 kron !
Vam plačam, ako moj uničevalec korenin balzam Rla Vaših kurjih oces, bradavic, otiščancev ne odstrani v 3 dneh brez bolečin. Cena lončka z garancijskim pismom 1 K. Kemezy, Kaschau (Kassa) L. Postl. 12.64 Ogrsko.

Za krajevne zastopnike
se sprejmo vsi, ki imajo kako odprto trgovino in se hočejo pečati s prodajanjem v Avstriji dovoljenih srečk na mesečne obroke. Vsakdanji zaslužek ob majhni pridnosti do 30 K. — Ponudbe pod 3614
»O. R. 12« Brno, Moravsko, poste restante.

Stanovanje
z eno sobo, kuhinjo in pritliklinami, se odda s 1. novembrom t. l. na Tržaški cesti 41. (pritliče desno.)

Sirolin "Roche"

olajša in ozdravi bolezni v prsih kašelj, katar, influenco, nadohu.

Dobiva se po vseh lekarnah. Originalni zavitek 4 K. Dobiva se po vseh lekarnah.

Nodiano klub specijalitet
Samo za one kadilce ki z očuvanjem svojih zdravstvenih sil in nekaj minutov več časa na dan, želijo uživati v najboljše! Najdražje na najboljše!
Nodiano klub specijalitet, vodnim tiskom, me hrvatskega, L. D. Horvat

Izurnjenega

stenografa in strojepiscaki je verziran v poslih odv. pisarne
želi sprejeti v službo odvetnik na štaj.

Ponudbe pod šifro: 3675

„Odvetnik“ na upr. »Slov. Naroda«.

Sprejema zavarovanja človeškega življenja po najraznovrstnejših kombinacijah pod tako ugodnimi pogoji, ko nobena druga zavarovalnica.

Zlasti je ugodno zavarovanje na doživetje in smrt z manjšajočimi se 12 vplačili.

„SLAVIJA“

v. v. v. vzajemno zavarovalna banka v Pragi. v. v. v.

Rezervni fond K 58,461.432-56 — Izplačane odškodnine in kapitalije K 123,257.695-77

Po velikosti druga vzajemna zavarovalnica naše države z vseskozi slovansko-narodno upravo.

Vsa pojasnila daje: Cigar pisarne so v lastni bančni hiši

Generalno zastopstvo v Ljubljani

v Gosposki ulici štev. 12.

Zavaruje poslopja in premoženje proti požarnim škodam po najnižjih cenah. Skode cenjuje takoj in najkulantneje. Uživa najboljši sloves, koder posluje.

Pozor! Sprejema tudi zavarovanja proti vlomski tatvini pod zelo ugodnimi pogoji. — Zahtevajte prospekte!

„BALKAN“

trgovska, spedijska in komisijska delniška družba.

Podružnica: Ljubljana, Dunajska cesta št. 33.

Centrala: TRST.

*

Telefon št. 100.

Mednarodna spedicija, spedicije in zacarinanje vsake vrste, prevažanje blaga, skladišča, kleti. Prosta skladišča za redni užitni podvržena blaga. Najmodernejše opremljeno podjetje za selitve in prevažanje pohištva v mestu in na vse strani s patentiranimi pohištvenimi vozmi. — Shranjevanje pohištva in blaga v suhih posebnih skladiščih. Omotanje itd. — Spedijski urad, generalni zastop in prodaja vozništvov listov:

„DALMATIE“ delniške parobrodne družbe v Trstu.

Brzovozne proge Trst-Benetke in obratno, ter Trst-Ancona parobrodne družbe D. Tripovich & Co., Trst Avstrijskega Lloydja Cunard-Line za I. in II. razred. Naročila sprejema tudi blagovni oddelek Jadranske banke.

Zmerne cene.

3237

Točna postrežba.

Pivovarna v Mengšu

(Jul. Stare) naznanja, da bo prodala

10-15 konjev

različne starosti na prostovoljni javni dražbi, ki se vrši v ponedeljek dne 27. oktobra 1913 ob 9. uri dopoldne na dvorišču pivovarne v Mengšu.

P IV 179/10/123.

Oklic.**Prostovoljna sodna dražba v Gaberjih stoječe hiše 77**

se vrši

3755

pri okr. sodniji v Celju 27. oktobra 1913 ob 10. dop. v sobi št. 10.

Cena 8097 K 27 v.

C. kr. okrajno sodišče v Celju, oddelek IV., dne 18. oktobra 1913.

Podpisani vljudo naznanjam, da sem po svojem očetu prevzel staroznano

krojaško obrt

v Sp. Šiški, Celovška cesta 82.

Cenj. občinstvu se priporočam za nadaljni obisk. Točna postrežba in zmerne cene.

Z vsem spoštovanjem

3763

FRANC SCHUSTER,
krojaški mojster v Spodnji Šiški, Celovška cesta št. 82.**Razpis služb.**

Pri delavski zavarovalnici proti nezgodam v Trstu je popolniti

štiri uradniška mesta in mesto pomožne uradnice

odnosno praktikantije. Prosimci morajo biti avstrijski državljani, neomadeževane preteklosti, razun tega taki, ki zahtevajo definitivno nameščenje in pravico do pokojnine ne smejo biti stari nad 40 let.

Od štirih uradnikov, ki jih je na novo vsprejeti, sta dva določena za vnanjo službo, in sicer eden za pretežno italijanski in za pretežno slovenski del zavodovega teritorija.

Uradnikom gre najmanj pridelitev v prvo stopinjo V. činovnega razreda s čimur je v zvezi letna plača K 1600— in stanarina K 720—. Prosimcem, ki teže za višjo stopinjo ali činovnim razredom, je njih tozadevne zahteve natanko navesti.

Natančne službene razmere so razvidne iz službene pragmatike zavoda, ki se na zahtevanje izroči.

Prošnje za imenovanje službe je vložiti

do 15. novembra 1913, pri zavodu.

Anton Bajec

umetni in trgovski vrtnar

naznanja sl. p. n. občinstvu, da se nahaja njegov

cvetlični salon

Pod Trančo. 43

Velika zaloga suhih vencev.

Izdelovanje šopkov, vencev, trakov itd

Okusno delo in zmerne cene

Zunanje naročila točno.

Vrtnarija na Tržaški cesti št. 34.

Namizna jabolka

od 10 kg naprej po 12 do 40 v. kg

razpošlja po povzetju 3738

And. Oset, pos. Tolsti vrh p. Guštanj, Kor.

Sprejme se

3737

učenko

za manufakturno trgovino. Več pri g. Stefanu Štekar, Ajdovščina.

Deklica

14 let stara, katera je izvršila z izvršnim uspehom petrazredno ljudsko šolo, želi mesta kot učenka najraje v :

trgovino z mešanim blagom. :

Vstopi lahko takoj. — Naslov pove upravištvo »Slov. Naroda«. 3766

Pivovarna lišče

3685

zastopnike

in sicer za Gorenjsko s sedežem v Kranju, za Dolenjsko v Novem mestu, ip za Notranjsko v Idriji. — Ponudbe pod: „Stalni zaslužek/3685“ na upr. »Sl. Nar.«.

Pristen dober brinjevec

se dobi pri

41

L. SEBENIKU v Spod. Šiški.

Pojasnilo!

Pomembni profesorji in zdravniki priporočajo in rabijo tudi zase našo patentirano higiensko iznajdbo. Zakonski dobe natančno brošuro 20.

Verlag für hygienische Literatur Dunaj I., Wollzeile 12. Kot tiskovina zastoj. Kot zaprto pismo proti 20 vin. v znamkah.

Ženitna ponudba!

27 let star krojaški mojster in posestnik v prijaznem kraju na Sp. Stajerskem ob državni cesti se želi sprijazniti v svrhu ženitve s prijazno gospodično, katera ima veselje do obrtnika in 2000 K premoženja v starosti od 20—30 let. Tajnost zadržana. Pisma na upravištvo »Sl. v. Nar.« pod „Srečna bodočnost 2000/3764“

Zavod za pohištvo

1533

Fran Doberlet v Ljubljani,

Franciščanska ulica 8

priporoča pohištvo vsake vrste

solidne izvršitve in po nizki ceni.

Od dobrega najboljšje! je še vedno izvirni

Singerjev šivalni stroj

Ljubljana, Sv. Petra c. 4, Novo mesto, hiša lekarja Bergman, Kranj, Glavni trg 119 in Kočevje, Glavni trg 79 ali pa po naših potnikih.

Dobi se samo v naših prodajalnah s takim izveskom

in s to varstveno znamko

Na vse prijatelje

dobre kave!

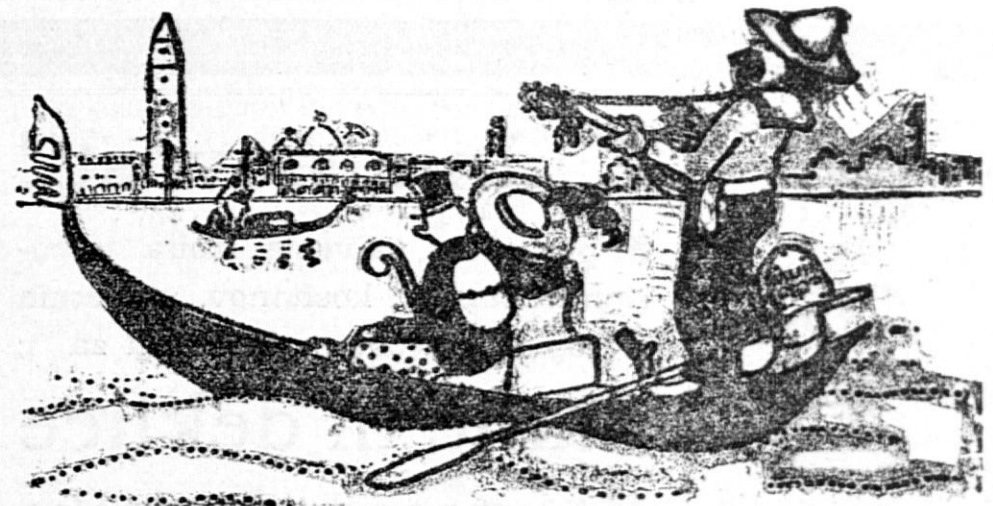
Ste pokusili kavo z kavinim pridatkom : Franck : ? Dobite na mizo čvrstejši ter barvovitejši zvrtok. — : Franck : iz zagrebške tovarne je le pravi z kavinim mlinčkom.

emp 100/25.643

V 8 dneh okoli sveta.

Lastna poročila za tisk PALMA od dr. Miroslav KAVČUKA.

VIII. dan. Brzojavka iz Benetk:

Nova zdaj pesem v Benetkah se poje, Vsak jo prepeva že gondolijer : »Srčno med sabo se vsekdar ljubite, Podpetnike PALMA na čevljih nosite!«

C. kr. avstrijske državne železnice. Izvleček iz voznega reda.

Veljaven od 1. maja 1913.

Postaja: Ljubljana južni kolodvor. Odhod.

6-54 zjutraj. Osební vlak na Kranj, Tržič, Jesenice, Gorico, Trst, Trbiž, Beljak, Franzensfeste, Celovec, St. Vid ob Glini, Dunaj.

7-32 zjutraj. Osební vlak na Grosuplje, Kočevje, Trebnje, St. Janž, Rudolfovo, Straža - Toplice.

9-09 dopoldne. Osební vlak na Kranj, Jesenice, (z zvezo na brzovlak na Beljak, Inomost, Solnograd, Monakovo, Köln, Celovec, Linc, Dunaj, Prago, Draždane, Berlin,) [direktni voz Reka-Opatija-Solnograd.]

11-30 dopoldne. Osební vlak na Kranj, Tržič, Jesenice, Gorico, Trst, Trbiž, Beljak, Franzensfeste, Solnograd, Celovec, Dunaj.

1-20 popoldne. Osební vlak na Skofjo Loko, Kranj, Radovljico, Jesenice. (Zabavni vlak, vozi samo ob nedeljah in praznikih).

1-30 popoldne. Osební vlak na Grosuplje, Kočevje, Trebnje St. Janž, Rudolfovo, Straža - Toplice.

3-40 popoldne. Osební vlak na Kranj, Tržič, Jesenice, Gorico, Trst, Trbiž, Beljak, Franzensfeste, Celovec.

6-35 zvečer. Osební vlak na Kranj, Tržič, Jesenice, Trbiž, Na Jesenicah zveza na brzovlak na Beljak, Inomost, Solnograd, Monakovo, Vlissingen, (London), Celovec, Linc Dunaj.

7-46 zvečer. Osební vlak, na Grosuplje, Kočevje, Trebnje, St. Janž, Rudolfovo.

10-01 po noči. Osební vlak na Kranj, Jesenice, Gorico, Trst, Na Jesenicah zveza na brzovlak na Beljak, Franzensfeste, Inomost, Solnograd, Monakovo, Linc, Prago, Draždane, Berlin.

Prihod.

7-25 zjutraj. Osební vlak iz Trsta, Gorice, Jesenice, z zvezo na brzovlak iz Ber-

lina, Draždan, Prage, Linca, (Londona) Vlissingena, Monakovega, Solnograda, Inomosta, Beljaka, Tržiča, Kranja.

8-59 zjutraj. Osební vlak iz Rudolfovega, St. Janža, Trebnjega, Kočevja, Grosupljega.

9-52 dopoldne. Osební vlak iz Trbiža, Jesenice, z zvezo na brzovlak iz Dunaja, Linca, Celovca, Monakovega, Solnograda, Inomosta, Beljaka.

11-14 dopoldne. Osební vlak iz Gorice, Jesenice, Dunaja, Linca, Celovca, Beljaka, Tržiča, Kranja.

3-00 popoldne. Osební iz Straže-Toplice, Rudolfovega, St. Janža, Trebnjega, Kočevja, Grosupljega.

4-33 popoldne. Osební vlak od Trsta, Gorice, Trbiža, Jesenice, Linca, Celovca, Solnograda, Franzensfeste, Beljaka, Tržiča, Kranja.

5-31 zvečer. Brzovlak iz Jesenice z zvezo na brzovlak iz Berlina, Draždan, Prage, Dunaja, Linca, Celovca, Kölna, Monakovega, Solnograda, Inomosta, Franzensfeste, Beljaka, (direktni voz Solnograd-Opatija-Reka).

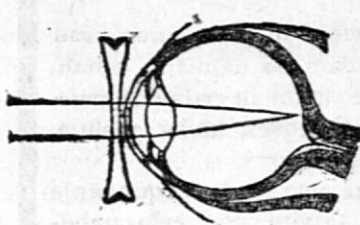
8-16 zvečer. Osební vlak iz Trsta, Gorice, Trbiža, Jesenice, Dunaja, Linca, Celovca, Beljaka, Tržiča, Kranja.

9-00 zvečer. Osební vlak iz Jesenice, Radovljice, Kranja, Skofje Loke. (Zabavni vlak, vozi samo ob nedeljah in praznikih).

9-16 po noči. Osební vlak iz Straže-Toplice, Rudolfovega, St. Janža, Trebnjega, Kočevja, Grosupljega.

11-31 po noči. Osební vlak iz Trsta, Gorice, Trbiža, Jesenice, Celovca, Beljaka, Kranja.

C. kr. državno-železniško ravnateljstvo v Trstu.

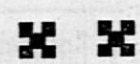

Optik in specialist.

LJUBLJANA,

Aparati, poljska kukala,
daljnogledi.Pogrešno navadno steklo
za očala. 2688**K. JURMAN**

Optični zavod z električnim obratom.

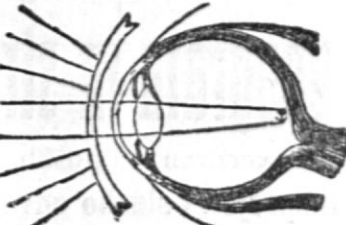

Optik in specialist.

Selenburgova ulica št. 4.

Za prvovrstno optiko se jamči.

Popravila se izvršujejo v lastni delavnici.

Vztrajna lega plošč, brušenih
po sistemu Perpha.**Razglednice**umetniške,
in
pokrajinskese dobe vedno
v veliki izbiri v„Narodni knjigarni“
Prešernova ulica 7.

3495

Moderne kožuhovine za damekakor mufi in ovratnice, otroče garniture, kožuhovi-
naste čepice, ovratnice in rokavice za gospode v obilni
izbiri in po poljubni ceni v modni in športni trgovini
P. Magdič, Ljubljana, nasproti glavne pošte.**Ivan Magdič**

krojač prve vrste

Ljubljana, 2092

Dunajska cesta št. 20

(nasproti kavarne „Europa“)

:: se priporoča ::

Zaloga angleškega blaga.

Zaloga pohištva in
tapetniškega blaga.**Fr. Kapus**Ljubljana, Marije Te-
rezije c. 11 (Kolizej).Zaloga spalnih ter je-
dilnih sob v različnih
: najnovejših slogih. :Zaloga otomanov, di-
:: vanov, žimnic ::
in otroških vozičkov.**Spalnica v amerik. orehu
350 kron.**Obstoječa: 2 dvovratni omari, 2 postelji, 2 nočni
omarici, 1 umivalnik z marmor. ploščo in ogledalom.

Pozor!

Velika prvovrstna

trgovina z meš. blagomin moko, v najprometnejšem kraju tik
Ljubljane, se odda takoj v najem, ali pa
se sprejme 3747**družabnik (kompanjon)**z gotovino K 5000— do K 10.000—.
Pogoji jako ugodni. Letni promet de-
tail K 180.000 do K 200.000. Vprašanja
pod šifro „Prilika brez konkurence/3747“
na uprav. »Slov. Nar.« do 28. t. m.

Pozor!

Žalni klobuki vedno v zalogi. — Popravila se sprejemajo in točno izvršujejo.

Priporoča se
solidna trdka **modni salon**damskih in otroških klobukov v najnovejših
oblikah, vseh vrst in raznih športnih čepic.**Marija Götzl** Ljubljana,
Zidovska ulica šte. 8.

Zunanja naročila se razpošiljajo z obratno pošto.

Najfinejše rokavicepravi francoski parfumi
in vsi v to stroko spadajoči predmeti v najfinjši kakovosti.

Za obila naročila se priporoča 930

Otilija Bračko

Ljubljana, Dunajska cesta 12, v Mathianovi hiši.

Zadnje novosti!Priporoča se največja izbira jesen-
skih in zimskih kostumov, modernih
:: jop in plaščev, vrhnih kril za ::**dame in deklice****Za gospode in dečke**velika izbira oblek, površnikov, zim-
skih sukenj, nepremočljivih pelerin
najnovejšega kroja. — Radi neznat-
nih stroškov cene brez konkurence.

Konfekcijska trgovina

A. Lukić

Ljubljana, Pred škofijo 19

Fotografske aparatekakor tudi vse v to stroko spadajoče
potrebščine ima v zalogi 2387

fotomanufaktura in drogerija

„Adrija“oblastveno koncesijonirana prodaja strupov
v Ljubljani, Selenburgova ulica 5.Temnica na razpolago. Zunanja naročila
z obratno pošto. — Zahtevajte cenike.

Najnovejše v avtomobilni industriji je

ljudski avtomobil WANDERER

za trgovske svrhe in šport.

Najbolj ekonomični voz sedanosti, je ravno kar došel in
je vsakemu na ogled pri trdki**Karel Čamernik & Ko.**

Ljubljana, Dunajska cesta 9-12.

Več tisoč

pletenih jopic v vseh barvah, posebno sivih poprej K 16— sedaj K 8—;

Več tisoč

moških klobukov vsakovrstnih fason poprej K 6— sedaj K 3—;

klobukov za dečke poprej K 4— sedaj K 2—;

klobukov za otroke poprej K 2— sedaj K 1—.

Največja izbira dežnih plaščev za dame in gospode poprej K 20—, 30— sedaj K 14—

**Radi ogromne zaloge zimske konfekcije oddajam blago
za polovično ceno****Angleško skladišče oblek, O. Bernatović, Ljubljana, Mestni trg 5-6.**